ދެވޭރާ މޫސުން

ދާޚަރ (ރިބަދަރުގެ) އަޙްމަދު ނަޢީމް

ނޭޝަނަލް ބިއުރޯ އޮފް ކްލެސިފިކޭޝަން

+960 331 2901 | +960 331 2900 | +960 331 5351

info@nbc.gov.mv | www.nbc.gov.mv

ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޝާއިޢުކުރާ ފޮތް ފާސްކުރުމުގެ ސެޓްފިކެޓް

ނަންބަރު: 178-LBK/2017/126

ފޮނުވި އުފެއްދުމުގެ ނަން: އެވޭލާ މުސްކުން

ބާވަތް: ދިރާސާ - މައުލޫމާތު

ބަސް: ދިވެހި

ޞަފްޙާގެ އަދަދު: 34

ފޮތުގެ ވަނަ: -

ކަވަރުގެ ބާވަތް: އީ-ފޮތް

އައި.އެސް.ބީ.އެން: 978-99915-77-70-8

ލިޔުން ވެރިޔާ: އަޙްމަދު ނައީމް (A055335)

ވެރިފަރާތް: އަޙްމަދު ނައީމް (A055335)

ކްލެސިފިކޭޝަން އުމުރުފުރާ: PG

މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުފެއްދުން ކްލެސިފައި ކުރެވިފައެވެ.

16 ޝައްވާލު 1438

07 ސެޕްޓެމްބަރު 2017

މަރްޔަމް އަޙްމަދު

އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރ

PG

50 ރުފިޔާ MALDIVES Revenue

LB-136

بسم الله الرحمن الرحيم

ހ. ހަތޯރި

ށ. މާލެ

އިސްބަސް

ޢާލަމްތައް ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ﷲ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާއަށް ހަމްދާއި ޝުކުރު ކުރަމެވެ. އަދި މުޅި ކައުނަށް ކައުނުކުރެއްވި މާތް ރަސޫލާ މުޙައްމަދުމެން ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ އަށާއި، އެމާތް ރަސޫލާގެ މާތް އާލުންނާއި ޞަޙާބީންނަށް ޞަލަވާތާއި ސަލާމް ލެއްވުން އެދި ދަންނަވަމެވެ.

އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަކީ ބިމުގެ މުއްސަނދިކަމުގެ ދިރިއުޅުމާ ބައެއްކަމުންނެވެ. ނަމަވެސް މާތްﷲ ގެ އާޔަތްތަކަށް ކަމުން މިޒާޖުތަކުގެ ކަނޑުތަކަކުން ހަދިޔާ ކުރައްވާފައިވާ މުއްސަނދިކަމުގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެން ﷲ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާއަށް ޝުކުރުވެރިވުން ހައްޤެވެ.

އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އަބަދުވެސް ކަނޑުގެ ވަސީލަތުން ދިރިއުޅެން އާދަކޮށްފައިވާ ބައެކެވެ. އޮވާލި ދުވަސްވަރުގައި އަދި މިއަދުވެސް މިކަންކަމަށް މިގޮތަށެވެ. އެއީ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އިޤްތިޞާދީ ކަނޑުގެ ސަރަޙައްދު ހިމާޔަތްކުރެވޭ ބޮޑެތި ޖަހާޒުތަކުން ކަމުގައި ވިޔަސް، ނުވަތަ ދަތުރުފަތުރު ކުރުމާއި، މަސްވެރިކަން ކުރުން ކަމުގައި ވިޔަސް، ހަރަދު ކަމެއްވެސް ގެދި، ތަރައްޤީގެ ވަކި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަނޑުގެ ސަރަޙައްދާއެވެ.

އަޅުގަނޑު މިފޮތް ލިޔުމުގެ މަޤްޞަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަނޑުތަކުން އެކިއެކި ބާވަތްތަކުގެ ކަނޑުގެ ދިރުންތަކާއި ދުނިޔޭގެ އެހެން ބައިބައިގެ މޫސުން ދިރާސާ ކުރުމަށް ކަމަށް ފަރާތްތަކާ އެކަހެރި ޙިއްޞާކުރުމެވެ. އެޒަމާނަށް މިއަދުގެ ޒަމާނުގެ ސައިންޓިސްޓުން އުފައްދާފައިވާ ޖަދުވަލު ދިރާސާ ކުރަމުން ހިނގާފައިވާ ޢިލްމީ ގޮތުން މޫސުމާ ނަމަވެސް، ކަނޑުތަކުގެ ޢަދަދާއި ނަތީޖާ ތިރީސްތަކެއް ހިމެނޭ ޤައުމީ ތަރުޖަމާކޮށް ފިޔަވައިވެއެވެ، ދިރާސާކުރުމާއި އެހެން ކަނޑުތަކާ ގުޅުމެއް ވެއެވެ. އަޅުގަނޑުގެ މި ކުރުކޮށް ޚުލާޞާ ނުކުތާ ކުރަމުންނެވެ މިއަދާހަމައަށް މި ފޮތް ޝާއިޢުކޮށް ކަނޑުގެ ދިރާސާ އަޅުގަނޑުގެ އެދުން އެބަހުރިވެއެވެ.

06 ސެޕްޓެމްބަރު 2017މ

ފިހުރިސްތު

މައުޟޫއު	ސަފްހާ ނަންބަރު
އިސްބަސް	2
ފިހުރިސްތު	3
ރާއްޖޭގެ މޫސުމާއި ނަކަތްތަކުގެ މައުލޫމާތު	4
ވިއްސާރަ ވިލާގެ މައުލޫމާތު	4
ވިލާގެ ބާވަތްތައް	4
ފޫނާރި ވިލާ	4
އަލަފަތް ވިލާ	4
ވިލާ ރޮދިގެ ވިލާ	5
އާދައިގެ ގަދަ ވިލާ	5
އާދައިގެ ވިލާ	5
ރާގަނޑާއި ދުވާލު ފެންގިނަ ވައިމަޑު ވިލާ ވަކި ކުރާން ގޮތް	5
ވިއްސާރަ ނޫން މޫސުމުގެ ވިލާ	6
ހުޅަނގު މޫސުމުގެ ވިލާ	6
ދިގުލައި ކުރާ ވިއްސާރަ	6
ބައެއް ނަކަތްތަކާއި ގުޅޭ މުސްކުޅިން ކިޔައި ދޭ ވާހަކަތައް	8
ދިވެހިން ކަނޑުއަތާއި ބަނދަރު ދޭ ގޮތް	15
ނަކަތާއި ގުޅިގެން ވައާއި އޮއިވަރު ބަދަލު ދޭ ގޮތް	16
ދިވެހި ކާބަފައިން ފަލަކީ އިލްމުގައި	17
ރާއިބަތް	19

بسم الله الرحمن الرحيم

ރާއްޖޭގެ މޫސުމާއި ނަކަތްތަކުގެ މައުލޫމާތު.

ވިއްސާރަ ވިލާގެ މައުލޫމާތު

އަޑުނަގަޔާ ގޮތުގަނޑެކަށް ފަންސަވީހަކަށް އަހަރު ނުވަތަ ތިރީހަކަށް އަހަރު ވަރަށް ގަދަ ވިއްސާރަ މޫސުމުގައިވެސް ކަނޑުދަތުރު ކުރި މީހަކުމެވެ. އެހެންކަމާއި އެކު އަޅުގަނޑަށް ލިބިފައިވާ މައުލޫމާތާއި ތަޖުރިބާ އާއި މުސްކުޅިން ކިޔައިދީފައި ހުރި ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް މައުލޫމާތުތަކެއް ލިޔެލަން ގަސްދުކުރީމެވެ.

ވިލާގެ ބާވަތްތައް

01 ފުނާދި ވިލާ :

މިވިލާ ފުރަތަމަވެސް ފެންނަނީ ބަނޑުން ޖަހައިފައި ހުންނަ ފުނާދި ސިފައިގައެވެ. މަތިކޮޅަށް ހިމަކޮޅަށް ތިރިކޮޅަށް ފުޅާކޮށެވެ. އެގޮތަށް އުހުންނަނީ ވިލާގަނޑެއްގައި ހުރި ވައިގެ ބާރުގަދަ ކަމުން، ކަރިގަނޑު ވައްޓައިލާ ދުވާރާތަކަށް ކަހައި ފުރައިކޮށް ލުމުންނެވެ. މި

ވިލާގެ ކަރިގަނޑުގައި އާދައިހާވަރަށް ވައިބާރުވެ، ކަނޑުގަދަވާނެއެވެ. މިފަދަ ވިލާގަނޑެއް ކަނޑުމަތީން ދެކެންދުވަހު ޖެހިއްޖެނަމަ ރިޔާ ބަހައްޓާކަށް ނުކެރޭނެއެވެ. ގިނަފަހަރަށް ދެކެނުވަރަތަރު ކަނބޯފުސް ދޫކޮށްލާންޖެހެއެވެ. މިފަދަވިލާގަނޑެއް ދުވަހުރުން ބައްޔަށްދެމާއްލާ އަންނަނީއަރައިސްޖެހުމާއި ދޮޅުދުވަހު ހަމަވާނީ ގޮތުގަނޑަކަށް ފަނަރަވަރަކަށް މިނެޓެވެ. މިހެންވީ ވައި ދަތުރުކުރާލައި ބޮޑު ކަމުންނެވެ. މިހީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ވިލާގަނޑެކެވެ.

02 އަލިފުށް ވިލާ :

މިވިލާ އުދަރެހުން ދައްކައިވާއިރު ހުޅަނގާ ބައްޓަމަކަށް އަލިފުށުގެ ފުސްގަނޑުތަކަކުން ވިލާގަނޑު

އުކެރިވެފައެވެ. މިވިލާގަނޑު ފުނާދި ވިލާގަނޑު ވަރު ނުވިހަރަސް، ވައިބާރުވެ، ކަނޑު ގަދަވާނެއެވެ. މިވިލާގަނޑު އަޔަސް ޖެހުމުން ވައި ދާނީ ހިނދުކޮޅަކަށްވުރެ ހިނދުކޮޅެއް ބާރުވަމުންނެވެ. ވިލާގަނޑުގެ ދަނޑިފަށް ބޮމަތިން

ނުއެޗީ ދަތްފަރާތުގައި އުދަރާ ކައިރިއަށް ދަންދެން ޖާރީ ވެއި ގަދަވަމުންނެވެ.

03 ވިލާ ރޯދީގެ ވިލާ :

މިވިލާގަނޑުގެ އަލާމާތަކީ ރީތި ސާފުދުވަހެއްގައި އުޑުމަތީގައި ހުދު ކުލަ ވިލާފަހެއް، ދަމައިލެވިފައެވެ. އުތުރުން ދެކުނަށް، ދިގުކޮށް އޮއްވައި ފެނިއްޖެނަމަ، އެއީ ވިލާ ރޯދީގެ ވިލާއެވެ.

ވިލާ ރޯދި ވައި މަތިކޮޅަށްގޮސް އުދަރެހުން އޯބައިވެނަމަ، އެ އޯގާ ހަމަހަމަ ދިގުން (އެއީ 12 ގަޑިއިރު ނުވަތަ 48 ސާޢަތު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި) ވިލާގަނޑެއް އަންނާނެއެވެ. ވަރަށް ގަދަވާނެއެވެ. މި ވިލާރޯދި ވައިދަރަށްގޮސް އޯބައިވެނަމަ އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާންނާނެއެވެ. މިފަދައިން ވިލާގެ އަސަރު ގަދަ ތިންބައިވަނަ

04 އާދައިގެ ގަދަ ވިލާ :

މިވިލާ އުދަރެހުން ފެންނަ ހިސާބު ހުންނާނީ އުދަރުހުގައި ދޮގުވެ ވިދިފައި ގުދު އުފުލިފައެވެ. މިގޮތުން ފެންގަނޑު އުފުލިގެން އަންނަ ހިސާބު ރީތި ހަމަކޮށް ދަނޑުފަށް ހުރުފައި ކުދި ފެނެ، ކުޑަކުޑަ ބަރަށް ހިނގާނަމަ އެހިނގާ ބަރުމިނަކަށް ވިލާގަނޑު ވައި ބަރުވާނެއެވެ. ވިލާގަނޑު ނުވެގެން އަންނައިރު ނާވާމަކަށް ކައިވަރެއް އުފުލިގެން އަންނަ ނަމަ ރިހަމު އުތަރުގެ ފަހަރުގެ

ރިހާ ބަރައްޗަކަށް ނުކުތުންނެވެ. (މިދުންނުވި ކުރި ޖަމާނުގައި ރިހަމުގައި ދަތުރު ކުރާ އުތަރުދުފަހަރުގެ ވާހަކައެވެ.)

05 އާދައިގެ ވިލާ :

ދުން ހުންނާނީ އާދައިގެ ވިލާއެވެ. މިވިލާ އުދަރުހުން ދަތުކައިލާތަ ވަރަށް ގިނައިރުން އަންނަނަމަ މާކަ ގަދައެއްނުވާނެއެވެ.

06 ރާގަނޑާއި ދުވާލު ފެންގިނަ ވައިމަތީ ވިލާ ވަކި ކުލާތައްގޮތް :

ދުވާލު ނަގާ ވިލާ ކަޅުކުލަ ގަދަވިވަރުކަން ވައި ބާރުވެ، ކަނޑު ގަދަވާނެއެވެ. ފެނަކޮށްވެސް ވައި ގަދަ

ވާނެއެވެ. ރާގަނޑުގައި ވިލާގަނޑު ހުދުވިވަރުކަން ވައިގަދަ ވާނެއެވެ. އަދި ވިލާގަނޑު ކަޅު ވިވަރުކަން ވައި މަޑުވެފައި ފެންގިނަވާނެއެވެ. ދުވާލުގެ ވަގުތު ތަކުގައި ވިލާގަނޑު ހުދުވި ވަރުކަން ފެންގިނަވެފައި ވައި މަޑުވާނެއެވެ.

07 ވިއްސާރަ ނޫން މޫސުމުގެ ވިލާ :

ވިއްސާރަ ނޫން މޫސުމުގައި ކުއްލިއަކަށް އަންނަ ގަދަ ވިލާގެ އަލާމާތެއް ނުވަތަ ނިޝާނެއް ހުރެއެވެ.

ދުނިޔެ ސާފުކޮށް ރިވެތިކޮށް އޮންނަ ދުވަހެއްގައި އުޑުގަ ވިލާގަނޑެއް އަންނަ ނަމަ ހަމަކުއްލިއަކަށް އުދަރެހަކުން މަޅި ގަދަދުން ކުރައިގެ ހިތަށްޓެއް އަރައިދާނެއެވެ. އެހިތަށްޓަކީ އަންނަން އޮތް ވިލާގަނޑުގެ ހިތަށްޓެވެ. މި ވިލާގަނޑު އަންނާނެ ވަކި އިރެއް ނޫނީގޮތުންނެވެ. ރަސްފޮގުން އަނދަން އިރުންފެށި އަލުވެދާނެއެވެ. މިއީފެށި ގަދަ ފުސް ވިލާގަނޑުގެ ބާވަތްކަށް.

08 ހުޅަނގު މޫސުމުގެ ވިލާ :

ވިއްސާރަ އެއް ފެށޭއިރު ވިއްސާރައިގެ އަލާމާތް ދަތުކަމުން ދުނިޔެ ބަނަވަމުން އާދަޔާ ޚިލާފަށް ހުންގަދަވުން އުދަރެހުގައި ފުސްބޮވަމުން އަންނަވިލާގެ ވިއްސާރަ ދިގުލައިފާނެއެވެ. އަދި ވިއްސާރައާއެކު ނިޝާނެއް ނުފެނި ކުއްލިއަކަށް ކުރާ ވިއްސާރަ ވަރަށް އަވަހަށް ހުއްޓި އަލިވެދާނެއެވެ.

09 ދިގުލައި ކުރާ ވިއްސާރަ :

ވިއްސާރަކުރަން ފެށި ހަނދު ބަނޑުދަނޑުގައި ލައިގެންނަމަ (އެބަހީ ހަނދުމަހުގެ ކުރިޔާގެއިނަމަ)، ގިނަފަހަރަށް ވިއްސާރަ އަލިވާނީ ފަނަރައިގެ ފަހުންނެވެ. ހަމަމިގޮތަށް ވިހީގެ ފަހުން ފަށާ ވިއްސާރަ ގިނަ ފަހަރު އަލިވާނީ އަނެއް މަހުގެ ހަނދުބަލައިގެންނެވެ.

* ހުޅަނގު ފެށޭއިރު ކުރާ ވިއްސާރައިގައި ފުސްގަނޑު ނުވަތަ ވިލާގަނޑު ދަނޑިފަތް އުފުލުމުން އަރިސް، ދަނޑިފަތުގެ ކޮޅަށް ހުންނަ މީހާގެ ބޮލަކީން ނެއްޓި، ވައި ދަށްފަރާތުގެ އުދަރެހުގައި ޖެހުމުން

ނޫނީ ވިލާގަނޑުގެ ހަމަ ވަށަކަށް ނުވާނެއެވެ. އެބަހީ އާދޭ ކުރިމަތި އަންނާނީ ކުއްލި ގަދަ ވައިރޯޅި ތަކެކެވެ. މިގޮތް ކަލޭ، ހަމަވަށަށް ވާނީ ކުރިން ދެކުނުފިޔޮތުން، ދަނޑިފަތް ވައި ދަށްފަރާތުގެ އުދަރެހުގައި ޖެހުމުންނެވެ. މިގޮތުން ކައިރީ، ރަށް އަދި މިތަނުގެ ފަހަރު، ކުރިމަތީ ގޮތް ކަލޭ އަންނަ ފުސްގަނޑުގެ ދަނޑިފަތް ބޮލަކީން ނައްޓައިލުމުން ހަމަ ވަށަށް ވެއްޖެއެވެ. އެބަހީ ކުއްލި ގަދަ ވައި ރޯޅި އައުން ކަލޭދާނެއެވެ.

* ހަތްމާގެ ބޮޑު ދުވަހު ކުރާ ވިއްސާރައެއްނަމަ، އެ ވިއްސާރައެއް ގަދަވެރިވާނެކަމަށް އިހުގެ މުސްކުޅި ބަހުގައި ބުނެއުޅެއެވެ. އަދި ފަރާ ވިއްސާރައެއް ހުކުރަށް އަރުވާ ނަމަ އިތުރަށް އަދި ވިއްސާރަ ކުރާނެކަމަށް ބުނެއުޅެއެވެ. އެބަހީ އަދި ވިއްސާރަ އަލި ނުވަނީއެވެ.

* ވިއްސާރައާބެހޭ ވަކި ކަނޑައެޅުމެއް: ހުވަނދު މުސްކުޅިގައި ހިހިރިއާގައި ވަޅުއި މަޢުލޫމާތު އެބަހީ ބޮޑު ޙަރަކާތް ހިފަހައްޓައިފައި ވިލާގަނޑު ނަމައިގެ ބައެއްފަހަރު ހުރެފައި، ފުރޭ ދިރާވަރަކަށް ފުރިން ވިލާގަނޑު ޖެހެއެވެ. ހަމަ މިފަދައިން އިރުވައި މުސްކުޅިގައި މިކަން އަންނާނީ ހުވަނދު މުސްކުޅި އިރިޓެގެނެވެ. ވިއްސާރަ އަންނާނީ ހިޔާރިދަވަރު މައްޗަށެވެ. ނަމައިގެ ހުންނާނީ އުޑުއި މައްޗަށެވެ. އެއީ ފުރޭ ދިރާވަރަށެވެ. ކުރަމުންދާ ވިއްސާރައިގައި ކުރަ ކުރެއިން ހަނދުގެ ވަނައިގެން ވައްޓުރު އަނެއްހިނަމަ އަދި ވިއްސާރަ

އަރިވާން ނުވެނީއެވެ. ހަނދު ވަރައި އަނެއްހެރިވާ ވައްޓުރުތަކުގައި ގިނަކުރަމާއް ހުރިނަމަ ވިއްސާރަ ގަދަވާނެއެވެ. ހަމަ މިފަދައިން ވިއްސާރަ ކުރާއިރު އުޑުމައްޗަށް ޓޭމަރު ވިހާ އަރައިފިނަމަ، އެވިއްޔާމަށް ބަޔާއިރު އަޓަމަރު ވިއްޔަލާއި ކުރި ފުސް ޓޯހަށް އަރިރިޓެން ހުރެފައި އެވިއްޔާމަށް ވައިމަޑުކަން ދަތުރުކުރާނެ ގޮސް ޔަބައިރިނަމަ އަދި ވިއްސާރަ އަލި ނުވަނީއެވެ. ކުރާ ވިއްސާރައިގައި އުރުތުފުރާތަކައި ދުކުންފުރަތަކާއި ދުރަށްހުރެގައި ހުނަ ކުއްބި (ބޯނެ ބޯނެއަށް ހުނަ ވިލާ) ކަހަލަ ފުސްގަނޑުގެ ކުރި ވައިމަޑުކަން ހުނަ ނަމަ އަދި އެ ކުއްބިބަލުގެ ކުރި ވައިދޮއް ފުރާތަކަށް އެނބުރޭނެއެވެ. ވިއްސާރަ ޖާދައިގެ ގޮތަކަށް މާގަދަވެ ކުރަމުން ދަނީނަމަ ލޮނު، މިރުސް ފަދަ ސާދަތް ހަކަތަ ބޮލިނަމަ ވަދަރޭ ޖަމަނަށް ވިއްސާރަކުރަމެވެ، ދެގޮތައި ފުރާނެއެވެ. ދެން އެ ވިއްސާރަ އަރިވާނީ ހަނދުގެ ބޮޑުބަރު އެފަން ނަކަތުން ނުކުތުމުންނެވެ.

* ވިއްސާރަ އަރިވުމަށް ޖެހިނަމުންދާ އަޅާމާތް ތަކާއި ސަބަބުތައް: ކުރަމުން އަންނަ ވިއްސާރައެއްގައި ގުޑު އުޅަން ފުސްބޯވެ، އުދަރެސް ތިރިވެއްޖެނަމަ މިއީ ވިއްސާރަ ބަލިވެ، އަރިވެދާން ނިސްބަތްކަމެވެ. ހަމަ މިގޮތަށް ވިއްސާރަ ކުރަމުން ދަރިޔަރު އުޅުމައްކަށް ހުރި ކަވަ ފުސްތަކެއް އަރައިދާނެއެވެ. މިފަދަކަށް ކިރޮނީ ޓޯތަރި ވިލާއެވެ. މި ވިލާތަށް މަޑުމަޑުން ވައިދަރަށް ގޮސް އޮބައިދިނަމަ ވިއްސާރަ އަރިވާނެއެވެ. އަނެއް ނިޝާނަކީ އިރު އޮއްސޭއިރު ނަމަ، ފުސް ގަނޑެއްގައި ނިވާނުވެ، ސަފުރާތް ފެނުނަން ކުރެއްން އިރު އޮއްސުމެވެ. އަނެއް އަޅާމާތަކީ އިރު އޮއްސޭ ދަރަޖަޔާ އިރު، އުދަރަ

ހުންނާނީ މަޖެ އަސްޓުމާ ކުޅައިގަތެވެ. އަދި އުދަރެސް ތިރިވެ އަރިވަމުން ދާނެއެވެ. އަނެއް ނިޝާނަކީ ވައިދަރަން ގޮތުގައި ވިދުމެވެ. އަނެއް ނިޝާނަކީ ވައިދަރަން ވިއްސާރަ ދުނިޔެހުމެވެ. އަނެއް ނިޝާނަކީ ކުރަމުންދާ ވިއްސާރައިގައި، ޖީނި ވައި އާދަރާ ހިފާފަށް ފިނިވުމެވެ. އަދި

ގުދު އުޅެން ގުގުރުމަށްވެސް ވިއްސާރަ ބޮޑުވުމުގެ ނިޝާނެކެވެ. އަދި ގުދު އުޅެން ވިދުމަށްވެސް މިފަދަކަމުގެކެވެ.

* ވިއްސާރަކުރުމަން ދާއިރު ދަތުރުވެރިން ދަތުރުކުރުމަން ދުށް ގަސްނަސްތު ބައެއް ނިޝާންތައް: ގަދަރަން ކުރާ ވިއްސާރައެއްގައި ނަމަވެސް ހުނދުން ބިންމައްޗަށް ބަލާއިރު ކިރުފަސް ހުރި، ހިނިގަނޑު ކޮޅު މައްޗަށް ފެނުނަގައި ފަޅުގައި ހުރުމަކީ އަލާމާތެކެވެ. އުދުވަހުގެ ހަމަޖެހުން ވިއްސާރައެއްގައި އުދަރުހަން ގަދަ ގަދަދުރުންކަމަ އަލާ ދުނިޔެ ވިއްސާރަ އަންނަނީއާ ހިވާ ފަދަގޮތަކަށް ހުރިނަމަވެސް ، އުދަރުހަސް ހުރި

ފެސްކޮޅެއް ނުޖެހި އަބަދުވެސް ކަޅަށް ވާނަމަ ވިއްސާރަ ނައިސް ހަމަޖެހުން ލިބޭނެއެވެ. ކުރަމުން ދާ ވިއްސާރައެއްގައި، ހަނދާއި ވަރަށް ދުރުކޮށް، ހަނދުވަރައިގެން ހުދު ސާފު ބޮޑު އެކިހަމަ އެވިއްސާރައެއް އަދިވެކަމަށް ބޮޑުވިދާނެއެވެ. އުދަރުހުގައި ތަންސިވިލާ ދުންކުލައިގާ ހުރުމަކީ ވިއްސާރަ އަންނަގޮތް ފެއްޓޭނަމަ ވަގުތު ނުލިބޭނެކަމުގެކެވެ. އަދި މާނޭއް ބައްދަލުވުން ވިއްސާރަ ނައިސްވެސް ހުރެދާނެއެވެ. ހުޅަނގުގެ ފެންބޮޑުއަށް ހިފާފައިހުރި ދޮންދަގަ ކުޅަޔަށް ފުރުން އުކުޅިވެފައިހުރި ވިލާ ހުރެފައި އިރު ދުއްސާއިރު އެ ވިލާ ފިލައިގެން ނުގޮސް ހުއްޓެނަމަ، އުރުއަށް ދަތުރު ކުރަން ނުކުތުމަކީ ރައްކާތެރި ކަމެއްނޫނެވެ. އެއާގެ ކައިރިފުސް ވަގުތުއްގައި ވިއްސާރަ އަތުވެދާނެއެވެ. ހަމަ މިގޮތަށް ވިއްސާރައިގައި ބޯށް ގަދަ ވައިރޯޅި ކުއްލިއަކަށް މަޖެހުމަކީ ގަދަ ފެސްގަނޑެއް އައުމުގެ އަލާމާތެކެވެ. މިކަމަށް ކިޔާ މުސްކުޅި ބަހަކީ ފެސްގަނޑެއް 'ބަނޑެށް ދެލި' އެވެ. މިފަދަ ދަތުރު ކުރާމީހުން ދޮށުގަންނަން ވާނެ ކަމެކެވެ. މިއީހެ ދީނީ ކަންތައްތަކަކީ ކުރިގައި ދުނިޔެވިލާ ގިނަ އަހަރުތަކެއްގައި ފުރި ތަޖުރިބާކުރެވި މިހިއްމާއި، އެއްގޮތަކަށް ހިނގައިފާ ކަންތައް ތަކެވެ. ނަމަވެސް ފަހަރުގައި ބަދަލުވެސް އައުމުގެ ދަތުރު އެހެންވެ ގޮތަށް މާތްالله ހިންގަވާ ކަންތައްތަކީ ނިކަމެ އިންސާނުންނަށް ފާޅު ކިޔާނެ އަދި އެކަމުގެ މައްސަލަ ތަޖުރިބާއެއް ދޫނުކުރާނެ ކަންތައް ތަކެއްނޫނެވެ. މިކަމަށް ވިޝްވާސް ހުރުމަކީ ވާނީ މިސްރަކުގައި ނިކަމެ އަރުވަސް ފުރި ޝިރުކުގެ ތަފާތު މިވިސްނުމެއެވެ.

ބައެއް ނަކަތްތަކާއި ގުޅޭ މުސްކުޅިން ކިޔައިދޭ ވާހަކަތައް

- އައްސިދަ (ދުވަސްތައް: އޭޕްރީލް 08 ން އޭޕްރީލް 21 އަށް): މިނަކަތަކީ މަޑުމައިތިރި ނަކަތެކެވެ. އުފާވާ މުސްކުޅިން ބުނެދެނީ ހުދުހަވާވާ ނަކަތުގެ ދުވަހަރު ދިއުމަކު ފުނޑުނަގޮތް ، އައި ބަދަލާޝޮރި ފެންނެވެ. އަދި މޫދު މަޑުމަސް (ރީދޫކަލޭން) ހާލަތުން ފާހަނގެވެ. މިނަކަތުގައި ހަނދު ހުސްނައިރު

ކައިވެނި ކުރުމާއި ގެދޮރު އެޅުންފަދަ ޗިނަދުގެ އެންމެހާ ކަންކަމަށް ރަނގަޅުވޭ. މިނަކަތާއި ބުރާސްފަތި ދުވަހާއި ދިމާވެއްޖެ ނަމަ އަދި ވަކިން ރަނގަޅުވޭ.

- **ބުރުނު** (**ދުވަސްތަކު:** އޭޕްރިލް 22 ން މެއި 05 އަށް): މިނަކަތު ތަރިގަނޑަ ރުއިހި ވަރަށްގަދަ ވިއްސާރަ ކުރާނެ ރުއްކެވެ. ދަތުރުފުރުން ނަކަތާއި ގޮތު ވިސްނާލަން ޖެހޭ ރުއްކެވެ. (މާނައަކީ އެކަހަލަ ދަތުރު ކުރުން ރަނގަޅުވެއް ނޫނެވެ. މިނަކަތުގެ ފަހުކޮޅަށް ގޮސް، ނަކަތު ނިމުމުގެކުރީ އިރު، ނަކަތުގެ ވިއްސާރަވެސް މަދުވޭ، ކަނޑުވެސް ހިސާބަކަށް މަދުވޭ، ދަތުރު ކުރަންވާވަރަށް މޫސުން ރަނގަޅުވާނެއެވެ. މިގޮތަށް ވިއްސާރަ މަދުވެ، މޫސުން އަރިމަތަށް ކުރިގެ ބައެއް މަސްވެރިންނާއި ދަތުރުވެރިން ކިޔައިދެނީ " މޮޅަށް އެޅުން " ކަމުގައެވެ. ދަތުރުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ފެށުމަށް ދުވަސް ވަރަށްވާސްތިއެވެ.

- **ކެތި** (**ދުވަސްތަކު:** މެއި 06 ން މެއި 19 އަށް): މިނަކަތު ތަރިގަނޑަ ރުއިހި ވަރަށްގަދަ ވިއްސާރަ ކުރާނެ ރުއްކެވެ. ދަތުރުފުރުން ނަކަތާއި ގޮތު ވިސްނާލަން ޖެހޭ ކަމަށް ބެލެވެއެވެ. މާނައަކީ އެކަހަލަ ދަތުރު ކުރުން ރަނގަޅުވެއްނޫނެވެ. މިނަކަތުގެ ފަހުކޮޅަށް ގޮސް، ނަކަތު ނިމުމުގެކުރީ އިރު، ނަކަތުގެ ވިއްސާރަވެސް މަދުވޭ، ކަނޑުވެސް ހިސާބަކަށް މަދުވޭ، ދަތުރު ކުރަންވާވަރަށް މޫސުން ރަނގަޅުވާނެއެވެ. މިގޮތަށް ވިއްސާރަ މަދުވެ، މޫސުން އަރިމަތަށް ކުރިގެ ބައެއް މަސްވެރިންނާއި ދަތުރުވެރިން ކިޔައިދެނީ " މޮޅަށް އެޅުން " ކަމުގައެވެ. އަދި މިއީ ހުޅަނގު މޫސުމުގެ ވިއްސާރަވެށި ދުވަސްކަމަށްވެސް ބެލެވެއެވެ.

- **ރޯނު** (**ދުވަސްތަކު:** މެއި 20 ން ޖޫން 02 އަށް): މިނަކަތުގައި ކިޔައިދެނީ ރޯވަން ބިމުތަޅުއްސާނެ ކަމަށެވެ. މިގޮތުން ރުއް ރޯކޮށް ރޯވަން ގަދަވުމުގެ ސަބަބުން ބިދޭސީންނާއި ފިހާރަތަކަށް ބިންމަތިވެފައި ހުރެއެވެ. އަދި ގަސް ރުއް ފަދަ ތަކެތި މުޅިން ފިޔަވަޅުއަޅައި ބިދޭސީން ވެއްޓިފައިވެއެވެ. މިނަކަތަކީ ވެސް ދަތުރުފުރުން ރައްކާތެރި، ސަލާމަތް، ތިބެގެން ދަތުރުކުރުން ބޮޑުތިލަ ނަކަތެކެވެ. އަދި ވައިބާރުވެ، ހެނދުނު ވިއްސާރަކުރާނެއެވެ.

- **މިޔަހެލި** (**ދުވަސްތަކު:** ޖޫން 03 ން ޖޫން 16 އަށް): މިނަކަތަކީ ދުނިޔެ ހަލާކާ ނަކަތެވެ. މާނައަކީ މިނަކަތުގައި ކުރާ ވިއްސާރައާއި ގަދަކަމުން ބިމުގައިވާ ރައްގަނޑާ، ކަނޑުގަދައާ ފެންގަނޑާއި ފަރުތަކުގައިވާ ބަޔަށްގަތަކާއި ހަލާކު ވާހަކައެވެ. އަދި މިއީ ކަނޑުގަދަވެ، ވައިބާރުވާން ނަކަތެކެވެ. މި ނަކަތުގެ ދުވަސްތަކުގައި ދަތުރުފުރުން ސަލާމަތް، ތިބެގެން ދަތުރު ކުރުން މުޅިންމަކަރުގައި އިރުގެ މޫސުކެޔޮފައިން ބަނދުވެއެވެ.

- **އަދަ** (**ދުވަސްތައް:** ޖޫން 17 ން ޖޫން 30 އަށް): މި ނަކަތަކީ ކަނޑުގައި ރާޅު އުފެއްދާ ނަކަތެކެވެ. މިނަކަތު ތެރޭގައިވެސް ދުނިޔެދަތުރުކުރާ ނުވަތަ އުޑުމައްޗަށް ހިފާ ހުރި އަރައި އުދަރެސް ހިމޭނުވެ، ދުންކުރާ ބަދަލުވެ. ކަނޑުގައި ބޮޑެތި މާސްކާ ބިއަ ރާޅު އުފެއްދާވިދާނެއެވެ. އަދި ގަދަ ވައާއި އެކު ވިއްސާރަކުރާނެއެވެ.

- **ފުނޯސް** (**ދުވަސްތައް:** ޖުލައި 01 ން ޖުލައި 14 އަށް): މި ނަކަތަކީ ވެސް އަންނަ ވިލާ ގަނޑު ވަރަށް ގަދަވާ ނަކަތެކެވެ. ނަކަތު ތެރޭގަޑުން ތިންދުވަހު ވިއްސާރައިގެ އަޑާވެއި އަސަރު ދެއްކުމަށް ފަހު ވިއްސާރަވާނެއެވެ. ފުރަތަމަ އުދަރެހަށް އަރާނީ ދޫނި ދަނީ ކުޑައެވެ، (މިއީ މަޑު ރިވޭ ދިރުއްވާ އެކުވިޔަފައި ހުންނަ ކުޑައެވެ.) ދުން ވިއްސާރަ ފެނިދާނެއެވެ. ފޮނުވާ ވިލާ އާއި އެއްގޮތަށް ވިއްސާރަ ވިލާވެސް ދިމާވާނެއެވެ. އަދި ވައިޖެހުން ހުރިގޮތް ފަހަރެއް ކަމަށްވެފައި ބޮޑަށް ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ. ކަނޑު ދެރަވާނެއެވެ.

- **ފުސް** (**ދުވަސްތައް:** ޖުލައި 15 ން ޖުލައި 28 އަށް): މިނަކަތަކީ ގަދަ ނަކަތެއް ނޫނެވެ. ނަކަތު ތެރޭގަޑުން ދުނިޔެ މަތްޕަރަ ނުވަތަ އުޑުމަތީ ބޮ ފުސްތަކެއް އަރައި ދުވި އުޅޭ ބައްދަރު ދިރުގެ އަވީގެ ބާރު ކުޑަކަން ހުންނަކަން ކުޑަކޮށްލައެވެ. އަދި އުޑުމަތިބޮހިވެ، ގިނައިން ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ.

- **އަހުލިހަ** (**ދުވަސްތައް:** ޖުލައި 29 ން އޯގަސްޓް 10 އަށް): މިނަކަތަކީ މަޑުމަތިރި ނަކަތަކަށްވުރެ ވިއްސާރަ އޮންނަނީ އަރިވެފައެވެ. އުޑުމަތި ހިސާބަކަށް ސާފުވެ، ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ.

- **މާ** (**ދުވަސްތައް:** އޯގަސްޓް 11 ން އޯގަސްޓް 23 އަށް): މިނަކަތަކީ އަހުލިހަ އާއި ޚިލާފަށް، ގަދަފަދަ ނަކަތެކެވެ. ގަދަ ވިއްސާރަ ކުރާނެއެވެ. އަދި މާ ނަކަތު ހުސްވުމުން ކަނޑު، މޫދު ރައިބަން ޖެހިވާނެކަމަށް ބެލެއްވޭނެއެވެ. މިނަކަތު ހުސްވުމުން އުފެދުނު ރާޅުބައް ޖެހިވި ކަނޑު މަޑުވެ، އާދައިގެ ހާލަތަކަށް އަންނާނެއެވެ. އަދި އަހުލިހައިގައި ވިއްސާރަ ކުރިނަމަ، މިނަކަތުގައި ވެއްޓުމާއެކު ވިއްސާރަވެ، ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ.

- **ފުރަ** (**ދުވަސްތައް:** އޯގަސްޓް 24 ން ސެޕްޓެމްބަރު 06 އަށް): މިނަކަތަކީ އާދައިގެ ނަކަތެކެވެ. ވިއްސާރަ ކުރާނެއެވެ، އުތުރުން ފަރާތުން ދަމާލާ ފުރައިފަރި ނުވާ ނަމަވެސް ފުރައިފިއްޔާ ދަމާލުވާނެއެވެ. އަދި ވިއްސާރަ އަރިން ދަތުރުތަށް ބަލައިލާ ފަރާތުން ރަނގަޅު ދުވަސް ވަރުއްކަމުގައި ވާނެއެވެ.

- **އުތުރަ** (**ދުވަސްތަކަށް:** ސެޕްޓެމްބަރ 07 ން ސެޕްޓެމްބަރ 20 އަށް): ނަކަތުގެ މާނައަކީ އުތުރާ ބަނޑު ނަކަތެކެވެ. ނަކަތް ޖެހިގަތުމުން ވާރޭ ގޯސް ފިއްސާރަ ވިއާ އިރުއިރު ކޮޅުން ކަނޑު އުދުހި ގަނޑުވެއި އިރު އިރު ކޮޅުން މަޑުވެ ހިމޭންވާނެއެވެ. އަދި ކަނޑުދަތުރު ކުރުން ރަނގަޅު ދުވަސްވަރެކެވެ.

- **ހަތަ** (**ދުވަސްތަކަށް:** ސެޕްޓެމްބަރ 21 ން އޮކްޓޫބަރ 03 އަށް): މިނަކަތަކީ ހަވާ އާދައިގެ ނަކަތެކެވެ. ކަނޑުވެސް ވަރަށް ފިއްސާރަވާނެއެވެ. ފިޔަސް ގަދައަށް ނުވާނެއެވެ. އާންމުކޮށް އުޑުމަތި ސާފުވާނެއެވެ.

- **ހިތަ** (**ދުވަސްތަކަށް:** އޮކްޓޫބަރ 04 ން އޮކްޓޫބަރ 17 އަށް): މިނަކަތް ފެށިގަތުމުން ހިތަހިތައިގެން (ހިނދުހިނދުކޮޅުން) ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ. މިއީ، ފުނާގެ ނަކަތެކެވެ. އަދި ހުޅަނގުން ބާރަށް ވައިޖެހި ކަނޑުވެސް ވަރަށް ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ.

- **ސާ** (**ދުވަސްތަކަށް:** އޮކްޓޫބަރ 18 ން އޮކްޓޫބަރ 31 އަށް): މިނަކަތަކީ ވައިގެ ނަކަތަކަށް ފެނެއެ ގަދަފަދަ ނަކަތެކެވެ. މިނަކަތުގައި ފުނަނަވައިރުން ވައި ބާރުވެފައި ވަރަށް ދިގުދެމި ގަދަ ވިއްސާރަ ކުރާ ނުއެވެ. ނަކަތުގެ ނަމަކީ ހޫނުކަމެވެ. މިނަކަތާ ގުޅިގެން ހިޔާ ބަނދުއްޖެގައި " ހޫނުކަމާ، ހޫނުކަމާ، ދަރިވަރުންގާ، ކާނުކަމާ " މިހެން ހިޔައިއުޅެއެވެ. މާނައަކީ ވިއްސާރައިގެ ދުވަސްކޮޅު ނިމިގެން ގަދަކަމުން ހުރާ ދުވާ ހުޅަނގު ފަރާތު ހުރަސްއޮތުމަށް، ތިރީގައި ބޯޖަހާ ހަމަގައި ހުރި މުދާ ވިއްކައި ހުސްވެ، ދަރަންޏާ ވިއްކަފާން ޖެހޭ ވަގުތު ގަދަކަދަ ނަކަތެކެވެ. އަދި މަސްވެރިކަން ރަނގަޅުވާނެއެވެ. އަދި ވައިޖެހޭ ހުޅަނގުންނެވެ. ގަދަފައިދާ އޮވޭ ވާރޭވެހޭނެއެވެ.

- **ވިހާ** (**ދުވަސްތަކަށް:** ނޮވެމްބަރ 01 ން ނޮވެމްބަރ 13 އަށް): މިނަކަތަކީ ހަމަ އާދައިގެ ނަކަތަކަށް ވެފައި ނަކަތުގައި ވާރޭ ވެހުން ކުޑަވުމާ މެދުގައި ނުހުޅޮން އިރުވައިރުވާ، މިނަކަތުގެ ފެށުމުގައިން ދޫނި ބިސްއެޅުން ޖެހޭވާނީ ބަހާރު މުސްކުޅިން ބުނެއުޅެއެވެ. އަދި މޫސުން ރަނގަޅުވެފައި ކަނޑުދަތުރަށްވެސް ރަނގަޅުވެފައި މަދުމަދުން ވަރަށް ވެހޭނެއެވެ.

- **ނޮރަ** (**ދުވަސްތަކަށް:** ނޮވެމްބަރ 14 ން ނޮވެމްބަރ 26 އަށް): މިނަކަތުގައި ވައި އުނިބިރި ހިނގާނެއެވެ. އާދޭ ވާރޭ ހުރެ ފޮނުވިއިސް ވައިޖެހޭނެއެވެ. ވިއްސާރަ ކުޑަކުޑައެވެ. މިއީ ދަތުރުކުރުން ސަލާމަތީ ޖެހޭ ނަކަތެކެވެ. ދަތުރު އޭގެ ދުނިޔެއަށް ބަނދަރަކަށް ނުވާނަމަ ފަޅުފަޅާއި ފުއްޕައި

ބޭރުގައި ބަނދަރުކުރުމަކީ ރައްކާތެރިގޮތެއްނޫނެވެ. ސަބަބަކަށް ވާނީ އުޅަނދުފަހަރު ފަރުމަތީ ވާގޮތަކުން ވިއްސާރަ އަތުވެދާނެތީއެވެ. އަދި ވައި މަޑުވެފައި ކަނޑުގެ ހޯއި ގަދަވާނީއެވެ.

- **ދޯށަ** (**ދުވަސްތައް:** ނޮވެމްބަރ 27 ން ޑިސެމްބަރ 09 އަށް): ނަކަތުގައި ވައި އުނބިރި ހިނގާނީއެވެ. މީގެ މާނައަކީ އެކި ދުވަހަރު އެކިދިމާއިން ވައިޖެހުމާއި ވިއްސާރަ އައުމެވެ. މިއީ ދަނޑުވެރިން ސަމާލުވާން ޖެހޭ ނަކަތެކެވެ. ދަތުރު ކުރާ ދޯނިފަހަރު ބަނދަރުތަކުން ނުވާކަހަލަ ފަޅުފަޅާއި ފުއްޓަރު ބޭރުގައި ބަނދަރުކުރުމަކީ ނުރައްކާތެރިކަމެކެވެ. ސަބަބަކަށް ވާނީ އުޅަނދުފަހަރު ފަރުމަތީ ވާގޮތަކުން ވިއްސާރަ އަތުވެދާނެތީއެވެ، ވިސްނަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ވައިޖެހޭނީ އިރު އުތުރުން ކަމަށްވެފައި އެންދެރިކަމާއި މަސްވެރިކަން ރަނގަޅުވާނެއެވެ.

- **މުލަ** (**ދުވަސްތައް:** ޑިސެމްބަރ 10 ން ޑިސެމްބަރ 22 އަށް): މި ނަކަތަކީ އިރުވައި ޖެހިގަންނަ ނަކަތެވެ. މިއީ ފެށި ވިއްސާރައެވެ، ބޮޑަށް ވައިޖެހޭ ހަގައިގެ ނަކަތެކެވެ. އަދި ވައިޖެހޭނީ އިރު އުތުރުން ކަމަށްވެފައި އެންދެރިކަމާއި މަސްވެރިކަން ރަނގަޅުވާނެއެވެ.

- **ފުރަހަލަ** (**ދުވަސްތައް:** ޑިސެމްބަރ 23 ން ޖެނުއަރީ 05 އަށް): މި ނަކަތަކީވެސް އިރުވައިގެ ނަކަތަކަށް ވެފައި ވިއްސާރަވުމާއި އޮރު ބޮޑު ވައި ޖެހުމާއި ހަގައިގެ އަލިމަސް ދަތުރާ ނަކަތެކެވެ. އަދި އިރު އުތުރުން ބޮޑަށް ވައިޖެހުމާއި ވިއްސާރަވެ ވާރޭ ފެން ބޮޑުވާނެއެވެ. އުތުރުގެ އަތޮޅުތަކަށް މަސްވެރިކަން ރަނގަޅުވާނެއެވެ.

- **އުތުރަހަލަ** (**ދުވަސްތައް:** ޖެނުއަރީ 06 ން ޖެނުއަރީ 18 އަށް): މި ނަކަތަކީވެސް ހަގައިގެ ބޮޑު ނަކަތެކެވެ. ވައި ޖެހޭނީ އިރު އުތުރުން ކަމުގައިވެފައި މިހަގަ ހުސްވުމުން ދުރަގަ ޖެހޭ މަޑުވިލައި އިރުވައި ވީއެވެ. އަދި މިނަކަތުގައި އިރުއުތުރުން ބޮޑަށް ވައިޖެހުމާއި، ވިއްސާރަވެ ވާރޭ ވެހުމާއި އޮރު ކަނޑު ގަދަވާނެއެވެ.

- **ހުވަން** (**ދުވަސްތައް:** ޖެނުއަރީ 19 އިން ޖެނުއަރީ 31 އަށް): މި ނަކަތަކީ އިރުވައިގެ ނަކަތަކަށް ވެފައި ތަންކޮޅެއް ވައި ބޮޑު ނަކަތެކެވެ. ވައިޖެހޭނީ އިރު އުތުރުން އާދައިގެ ވަރަކަށެވެ. މަސްވެރިކަން ރަނގަޅުވާނެއެވެ.

- **ދިނަށަ** (**ދުވަސްތައް:** ފެބްރުއަރީ 01 ން ފެބްރުއަރީ 13 އަށް): މިނަކަތަކީ އިރުވައިގެ ނަކަތަކަށްވުރެ މިނަކަތުގައި ޖޯރު ވައި ނަގާނެއެވެ. އޮބާރީ އިރު އިރުދެކުން ވައިބާރުވެ، މަޑުވާނެއެވެ. އަދި އާންމު ގޮތެއްގައި މޫސުން ރަނގަޅުވެފައި، ވިނަމަވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވިއްސާރަވެ ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ.

- **ހިޔަވިހާ** (**ދުވަސްތައް:** ފެބްރުއަރީ 14 އިން ފެބްރުއަރީ 26 އަށް): މި ނަކަތަކީވެސް އިރުވައިގެ އާދައިގެ މަޑު ނަކަތަކަށްވުރެ، މިނަކަތުގައި އިރުއޮއްސޭ މަންޒަރު ރީތިވާނެއެވެ.

- **ފުރަބަދުރުވަ** (**ދުވަސްތައް:** ފެބްރުއަރީ 27 ން މާރޗް 11 އަށް): މި ނަކަތަކީ އިރުވައިގެ މޫސުމުގެ މަޑު ނަކަތެކެވެ. ނަމަވެސް ފަހަރުގައި ކާލިގަނޑެއް އަޅުން އެކަށީގެން ވެއެވެ. އަދި ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވިއްސާރަ ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް އާންމުކޮށް މޫސުން ރަނގަޅު ވާނެއެވެ.

- **ފަސްބަދުރުވަ** (**ދުވަސްތައް:** މާރޗް 12 ން މާރޗް 25 އަށް): މިނަކަތަކީ އިރުވައިގެ މަޑު ނަކަތެކެވެ. ނަމަވެސް މިނަކަތުގައި ވިދުމާއި، ގުގުރުމުގެ އިތުރުން ވިއްސާރަ ވާނެއެވެ.

- **ރޭވަ** (**ދުވަސްތައް:** މާރޗް 26 ން އޭޕްރިލް 07 އަށް): މިނަކަތަކީ އިރުވައިގެ އެންމެ ފަހު ނަކަތެވެ. ނަކަތުގައި ވިލާގަނޑު ގަނޑު އަޅައިގަންނާނެއެވެ. އޭރު ރޭވަ ވިލާއަށްވުރެ މިވިލާތަކުން ވެހޭ ވާރޭ ފެނުގައި ޖެހުން ރަނގަޅު ނޫންކަމުގައި މުސްކުޅިން ބުނެއުޅެއެވެ. ސަބަބަކީ އެފެންގައި ބަލިމަޑުކަން އުކުޅިވިފައި ވާކަމަށް ބުނެއުޅެއެވެ. އެފެން އަންނަނީ މަޑު މޫސުމުގައި ދެއްގަރާއި ފެރާތުގައި ހަރުމާފައި ހުންނަ ހިރަފުހާ އުކުޅިވިގެންވާތީ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި މިނަކަތުގައި ރޭގަނޑު ވަރަށް ވިއްސާރަވެ، ވާރޭ ވެހޭނެއެވެ. އަދި ދަނޑުވެރިކަމަށް ރަނގަޅު ދުވަސްވަރެއް ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

އޮޑިޔާ ކަބަފުޅިން ވިއްސާރަ ނޫން މޫސުން ތަކުގައި އުޅެމުންނާއި ބިމުން ވިއްސާރައެއް އަތުވެދާން ކަމުގެ އަލާމަތްތަކާއި ދަލީލުތަކުން ދެނެގަނެއިގަތުމުގައިވެސް، ވައި ބާރުވެ އަދި ވައި މަޑުވެފަދަ އަލާމަތްތައް ދެނެގަނެއިގަނެއެވެ.

- **ވައިގަސް** : ވައިގަސް އެއީ ފުރުން އޮއްޓިވިފައިވާ ގެއްލުމާއި އުދަރުފުން އަރާއިއްދާ ތަކެވެ. މިއީ ވައިމަގު މޫސުމުގައި އުދުވަސްވަރެއްގެ ވައިމަގިފުރާތުގެ އުދަރުފުން މިކަހަލަ ވިލާއެއް އަރައިފިނަމަ އޭގެ ތެރެއިން ގުގުރުންދިޔަ ވިހާވެފަ ބާރު ވައި އަންނާނެއެވެ. ހަމަމިޒާތަށް ވައިދަތުރުފުރާމުން އަރައިފިނަމަ ވައި މަޑުވާނެއެވެ. ހަމަ މިފަދައިން ބާރު ވައި ޖެހޭ

ދުވަސްވަރުއްގައި އުޅެމެނީގައި ކޮޅުކޮޅަށް ހިމާފުސްތަކުގެ ފުރާލުވެއްޖެ ނަމަ ދިޔާ ވައިމަޑުވުމުގެ ނިޝާނެކެވެ. އަދި ފުސްތައް ތަންތާގައި މަޅުޖެހިފައި ހުންނަފަދަ ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

- **ވިދުމުގެ ފައްޅުމުތަށް** : ވިދުމަކީ ވިހާސް ވަރަށް ގިނަގޮތްގޮތަށް ވިޔާ އަދި ވިދުމުގެ ފައްޅުމުން މޫސުމަށް

އަންނަ ބަދަލުތައް ދޭހަވާކަމެކެވެ. މިގޮތުން މުސްކުޅިން ބޮޑުއެތި ފެންސް ވިދާ ހިއާ ވިދުމަކީ ވައިމަތިފަރާތު އުދަރެހުން މާގަދައަކަށް އަރާ ވިދުވަރު ކަނޑިތަކެކެވެ. މިއިން ދަރަކާތްތަކި ގަދަ ފުސް ވިހާގަނޑެއް އަންނަން އުޅޭކަމެވެ. ނުރި އަޅުވާލަނީކަމެވެ. އަށްއް ބާވަތަކީ ބޮޑުޖެހި ވިދުމެވެ. މިވިދުމުގެ އަލިއުދަރެހުން އަރާނި ބޮޑުޖެހިއަކުން ހަނގުރާމާ މިހާވަރުވެ. އަބަދުވެސް ހުންނާނީ އަލިއަކަށަކެވެ. މިވިދުން ދަރުކަވައިދިނީ ވަރަށް އަވަހަށް ފުސް ވިހާގަނޑެއް އަޅުވާލަނީކަމެވެ. އަށްއްބާވަތަކީ އާދައިގެ ވިދުމެވެ. މިއީ ވިއްސާރަ މޫސުމުގައި އަންނަ ވިހާގަނޑުގެ ތެރެއިން ވިދާވިދުމެވެ. ފަހަރެއްގައި ނުރައްކާލެއް ވެދާނެއެވެ.

- **ވިދުމުގެ އަށްއްބާވަތަކީ** : އުޅެމެފިގައްޔާއި، އުދަރެހުގައި އެކިއެކި ދިމަދިމާއިން ވިދުމެވެ. މިއީ ވައި ހިނދިފައި އޮންނަ ދުވަސް ވަރެއްގައި ދެން ވައިޖެހިގާން ނިޝާނެކެވެ. ވިދުމުގެ އަށްއް ބާވަތަކީ، އުދޫސްމުގައި ވައިމަތިފަރާތު އުދަރެހުން އަދި މާމައްޗަށް ނާރާވަރަށް ތިރިތިރިކޮށް ވިދާވިދުމެވެ. މިވިދުމުގެ ނިޝާނަކީ އަދި ތަންކޮޅެއް ދުރުގައި ވިއްސާރަ ހުރިކަމެވެ. މާ އަވަހަކަށް ވިއްސާރަ

ނާންނާނެކަމެވެ. ހަމަ ކަށިޔާ ގޮތަކަށް ކަލުދުންކަލާއިގެ ކަޅުފުސްފަށުން ވައިމަތީ އުދަރެހުން ފެނިދާނެއެވެ. މިފުސްފަށް ހުންނަނީ ވައި ދުރަށް ކައްޗަށްވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށެވެ. މާކަ ފަށުން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް ހަމަ ކުޅަ އިރުކަދަކުން އެއްކަލަ ފުސްފަށް ފަޅާވަމުން ދާނެއެވެ. އަދި ވަރަށް އަވަހަށް މުޅި އުޅެމެ ބައްދައިލާނެއެވެ. މިހާރު އެހެރި

ފުސްގަނޑުތަކަށް ވެވުނެވެ. ދަންނަމަ އިސްލާއިހިމަކަ ދަނޑުވަރުވެ ދަނޑުފަރުގެ ދުލުދު ފުނަށް އަބަދުފަދައި ހުރި ފުސްގަނޑު އުފުލަން ފަރާއިފާނެއެވެ. އެއިރުން އުފުސްގަނޑު އަންނަ ގޮތް ވީއެވެ. މިފުސް ގަދަ ފުސްގަނޑުގެ ބާވަތްތަކެވެ. އަށްއް ބާވަތަކީ އުދަރެހުން ވިލާކުދު ދަލްކަރިއަތަރި ހުޅުވުސް ދަނޑުފަރު ހުޅުލާލައި ދަނޑުފަރުގެ ދުލުދު ހުންނާނީ އުދަރެހުން

ކަނޑެފައެވެ. މިބާވަތުގެ ފުސްވިލާގައި މާކަގަނޑު ހުރިއެއް ނުހުންނާނެއެވެ. މިވައްތަރުގެ ވިލާ ފުނޑުން " ކަރިބުރިއެއް ޖަހައިފި" ކޮށް ކިޔާނެއެވެ.

ނޯޓް :

އަލުގަނޑެން ފިބޭފައިވާ މަޑުދުރާގޮ މިހިސާބުން ދިރުނިމުނީއެވެ. އަދި ދަންނަވައިލަމެވެ. މިޖާގަހުގައި އިންޑިޔާއިލް އުޅަނދުފަހަރުގައި ދަތުރު ފަތުރު ކުރާ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ޚިދުމަތް ޗާޓު ތަކުން ޖުޣުރާފީ އާރު މިޖިއޮގްރަފީން ވިއުސާރައިގެ މައުލޫމާތު ފިޔަވަޅުތައް މިކަހަލަ ކަރި ޖައްސަގެ މިބާވަތުގެ ކަނޑުއޮއިކަމުގެ މާބޮޑު ބޮނޑުމުއް ނަޝަރުކަމަށް ވިއަސް ކަރި ޖައްސަތިއް ދިވެހިން މޫސުމް ބަރައި އުޅުއިއި ހުރިގޮތް އަދި ހައްޔަރު ފުނުގެވާ މިލްޔަނަން ވިސް ފުޅަނަށް އޮތުމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފެންނާނީއެވެ. މިމައުލޫމާތު ދިނުމެވެ.

ދިވެހިން ކަނޑުއޮއި ބަލަދުވާގޮތް

ކަނޑުގައި ހިނގާ އޮއިވަރު ދިވެހިން ތިން ބައިކަން ނަންދީފައިވެއެވެ. އެއީ އޮޅުއޮއި (ބޮޑުއޮއި)، ވަތުއޮއި (އެތެރެއޮއި) އަދި ފުޅުއޮއި (ރަނގަޅުއޮއި)، މިއެވެ. ބޮޑުކަޑުގައި އުޑަސް މާނަ ނަމާއޮގެ ގޮތުން ކިރުކަން ކިޔާނަމެވެ. ބޮޑުއޮއިގެ މާނައަކީ (ބޮޑުކަނޑުން) ދަމާއެވެ. ވަތުއޮއިގެ މާނައަކީ ބޮޑުކަނޑުން އަތޮޅާއި ރަށާއި ދިމާލަން ދަމާ މަގުތަން، ނުވަތަ އެތެރެއަން ދަމާއެވެ.

ފުޅުއޮއި : މާނައަކީ ޖަޒީރާގެތަން އަތޮޅުތަކުގެ ނުވަތަ ރަށްރަށުގެ ކަނޑާއިރު ކަޅުކިފުދުން އިރުކަޅު ފަތަން އަރާ ހަރުޖަހާއި ދުލުގެން މަގުތަން (ރަނގަޅުތަން) ހިފާދަތުވެ. މިގޮތަށް ރަތްޗާގެ ފުޅުއިވަސް ތަށްއޮވެ. ބަރުގަދުތަކުގައި ފުޅުއިއޮއި ކަނޑުގައި ދުވެފަތާ ފަރާއި އިރުކަޅަން ރަނގަޅާއި ފަރުފަރު ކަޅުރުއަން ދުވެހިނގާ ތަތުވަރުވެ.

އޮޅުއޮއި : ކަމަށްބަލާނީ ހިނދު އަރައިގެން ޢައިސް ދުވޭޑުމާއި ހަމައަން އަންހެއިރު ތަންހަ ތަތުވަރުވެ. ހިނދާއި އޮޅުގައި ދަތުރުކުރާ ދުވަސްވަރު މިއައި ގެދަވާނެއެވެ. އެހެންގެތަކަން ބޮޑުހަމަ އޮޅުއޮއި (އޮޅުއޮއި) ހަމަ އެތެރެއަން ފުރޭޖަރު ފަރާތަން މާކަނޑުގަން (ބޮޑުކަނޑުގަން) ހިނގާތަތުވެ.

ވަތުއޮއި : ކަމަށްބަލާނީ ހިނދު ދުވެޖެހިގެން ތަތުސްނާއިރު އެތެރެ ތަތަރުވެ. އެހެންގެތަކަން ބޮޑުހަމަބޮޑުކަނޑުން އެތެރެއަރައަން (އަތޮޅުތެރެއަން) ދުވަތުއިވަރުވި ވަތުއިއޮވެ. ހިނދާއި ކައްމާއި އެކުގައި ދަތުރުކުރާހަމަ މިއައި ވަރުގަދަވާނެއެވެ. މާނައަކީ، ހިނދާއި ކައްމާއި އެކުވާގޮތަން ދަތުރުކުރާ ދުވަސްވަރު ބޮޑުއައި (އޮޅުއައި) އާއި، އެތެރެއައި (ވަތުއައި) މިއިން ކޮންމެ ތަތުއިވަސް ގަދަވާނެއެވެ. ބޮޑު

ކަނޑުން ދެއްކި ބާރުތަން ފަރަވާއްޖެން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެންމެ ރަގަޅަށް މިކަން ފާހަގަވާނީ މަޖުމޫޢުގައެވެ. އެފަރާތް ކުރިބުންސާއުކުވެސް އޮވެދާނެއެވެ. މިހެން ސަރާސަރު ދުރަށް ފެތުރިފައިވާ ފަރާތަށް (ރޯނގަކަށް) " އަސްދަރިބީ " މިހެން ކިޔައެވެ.

ވަލިގައި ބޮޑުވިލާ ދެ އޮރިވަރަށް ވަކި މޫސުމުތަކުގައި ކިޔުން އާރަވެފައިވާ އެހެން ދުނަވެއް އޮވެއެވެ. އެއީ ރާއްޖެއަށް މޫސުން ބަދަލުވުމުގައި، ހުޅަނގުވައިން ހަމަޖެހުމުން ދޭއިރު، ބޯކުނަޑުން ލަސްނަ އޮތަށް (ވާރޭ އެއްކަވަށް ހިނގާއޮތަށް) "ހުޅަނގުއޮއި" ކިޔައެވެ. ހަމަމިގޮތަށް އިރުވައި މޫސުމަށް ބަދަލުވުން ހަމައިގެ ވާރޭއެކު ކަނޑުތަކުގައި ދުވާއޮތަށް "އިރުވައިއޮއި" ކިޔައެވެ. އަދި އެހެންގޮތަކަށްވެސް ދިވެހި ދަތުރުވެރިން މޫސުމާއި ބާރުގޮތުން (ވަލިގައި ބޮޑުވިލާ ދެއޮތަށް) ނަންދީފައިވެއެވެ. އެއީ " ވަލިއޮއި " އަދި " ދަނޑުއޮއި " އެވެ

- ވަލިއޮރިޔާ ވައިޖެހޭ މިސްރާބާއި ދެކޮޅަށް (ވާރޭ ދެކޮޅަށް) އޮޔާ މޫސުމުގައި ކަނޑުގައި އޮންނަ އޮއިވަރެވެ.
- ދަނޑުއޮރިޔާ ވައިޖެހޭ މިސްރާބާއި އެއްގޮތަށް (ވާރޭ އެއްކޮޅަށް) އަރައިފައި އޮންނަ އޮއިވަރެވެ. މިސާ، ދިވެހި ދަތުރުވެރިންގެ ތަޖުރިބާއިން އަންގައި ބޮޑުދިފައިވާގޮތުން، ވާރޭ އުތުރުގައި ހުޅަނގުއޮރާއި، އިރުވައިއޮއި، ކަރަންޓާ ދެ އޮއިވަރު ހިމެނިގެންވެއެވެ. އަދި "ވަލިއޮއި"، "ދަނޑުއޮއި" ވެސް ހަމަ އެމަނައިގާ ވެއެވެ. އަރުއޮއާވެސް ދަންނަވަންބޭނުވަނީ މިއިން ކޮންމެ އޮއިއެވެސް އެންމެގަދަވާނީ "ހުނދާއި، ކެޔޮޔަރިޔަށް" އެއް ރޯނގަކަށް ދަތުރުކުރާ ދުވަސްވަރުގައެވެ.
- ފުލާރަށް ބަލާއިރު ރަޅެއް މާކަނޑަށް ހުޅުވިފައި އޮންނަ ގޮތަކުން މިއޮއި ނުންނަ ރަށްރަށް ހުންނަކަމަށް މުސްކުޅި ތަޖުރިބާކާރު ދިވެހި ދަތުރުވެރިން ބުނެއެވެ. މިކަން ފާހަގަކުރެވޭ ވަކިދުވަސްވަރުއެއްގައެވެ. އެއީ ވައިރޯޅި ހުންނަ އަތަކުން އޮއާއި ވައި ދިމާވާގޮތުން، ފުލާއި ނުންނަން ދިމާވާގޮތް ވާހަކަން ބުނެއެވެ.

ނަކަތާއި ދުވަސް ވާރޭ އޮއިވަރު ބަލައިދޭގޮތް

ކަނޑުގައި ދަމާ އޮއިވަރު ހިމެނޭގޮތާއި ބެހޭގޮތުން ވަރަށް ބޭނުން ބޭނުންތަކެއް، މަޢުލޫމާތު މުސްލިމުން. މިސާ މޫސުމަށް ބަލައިގެންނެވި ރައްކާތެރި ކަނޑުދަތުރުތަކާ ނުކުރެވޭނެކަން ދިވެހި ދަތުރުވެރި

ކާބަފައިންގެ ތަޖުރިބާއިން އަންގައިދިފައިވެއެވެ. އަހަރުވެސް ދަތުރުވެރިންނަށް އުނދަގޫ ނުވާނޭ ފަރާތުން މޫސުން ނަކަތްތަކުގެ މައުލޫމާތު އޮންނާނީ ހަމަޖެހިފައެވެ.

އެކި ނަކަތުގައި ޢާދަވަގުތީ އެކި މިންވަރަށެވެ. މިސާލަކަށް ބޮޑުން، ކުޅި، ކޮޅުން، މިއީ ހުވަނދުމޫސުމުގެ ޢާއިބާރު ޓީންނަކަތެވެ. މިއީ ނަކަތްތައްގައި ވިއްސާރަ ގަދަވެއްޖެނަމަ، " އުއްގަދު " ގެ. ދަތުރުއް ވިޔަގަނޑު ޢާއްމުކޮށް ކަމަށް ވަރާކަށްވެއެވެ. ޢާއިމަޖެވެސް މިއަހަރު ނަކަތް ގޮތުވެމުންނެވެ.

ދިހަވަރަކަށް ބަލައިގެން ޢާއިވަރުގެ ގަދަވަޒަމިން ބަލާނަމަ، އެންމެ ޢާއިބާރު ހަމަށް ބެލެވޭނީ ފެށު ދިހަވަރުގައެވެ. ޢައި އެންމެ މަޖެވާށް ހަމަށް ބެލެވޭ ހިރު ދިހަހާއި އެންމެ ބޮޑު ދިހައިގައެވެ. ހުރަސް ކަނޑުތަކުގައި އާދަވެގެން ހިހިދިހަވަރަށް އުދައި، ބޮޑުދިހަވަރަށް ވަވައި ޢާއިނަކަމަށް ބެލެވެއެވެ. ވާކަނޑުގައި (ބޮޑުކަނޑުގައި) ހުވަނދުމޫސުމުގާ އަތްސިދަ، ބޮޑުން، ކުޅި، ފުސް، މިނަކަތްތަކުގައި، ފުރަނަށް ޝަރީއަތުގައިން (ދުކުނު ހުވަނދާ ބޮޑުނަކަތް) " ގަލަބާ އަސްމަތާން" އަށް ސީދާ ޢާއިވަރު އާދަވެގެން ހިނގައެވެ. އަސްދިއަ، މާ، ފުރަ، އުތުރަ، މިހަމަނު ނަކަތުގައި މާކަނޑުގެ ޢާއިވަރު މަޖެވާނެއެވެ. އަތަ، ހިތަ، ވިހާ، މިނަކަތްތަކުގައި އިރުބަތަކަށް (އިރަށް) ދަމާ، ބާރު ޢައި ހިނގައެވެ. ސާރަ، ދަނަ، ދުނަކަތުގައި ޢާއިމަޖެކާނެ ޢައިވެއެވެ. މުދަ، ފުރަގަ، އުތުރަގަ، ހުވަން، ދިނަނަ، މިނަކަތްތަކުގައި ޢާއިވަރު "އިރުވައިގެ ޢާއިވަރު" ކަނޑައުޅެއެވެ. ހިތަވިހާ، ފުރަބަނދުރުވަ، ފުސްބަނދުރުވަ، ރޭވަ، މިނަކަތްތަކުގައި ޢާއިމަޖެވާނެއެވެ. ހުވަނދުމޫސުމުން، ހުވަނދުމޫސުމަށް، އިރުވައިމޫސުމަށް، މިއިން ކޮންމެ މޫސުމަކަށް ބަރާބަރު ދުވަސްވަރަށް "ވައިއުނބުރޭ މޫސުން" ކިޔައެވެ. ނަކަތްތަކާއި މިޒާޖު ތަރިކާއި ގުޅިގެން މޫސުން ބަދަލުވާ ދުވަސްވަރު ބަލައިއުޅެއެވެ. ރިޔާލުގެ ދަތުރުވެރިން އެންމެ އިސްކަންދީ ވިސްނަންވާނީ އެކަމު މޫސުމަށާއި، ވައިއުނބުރޭ މޫސުމަށެވެ. ކާބަފައިންގެ ދަތުރުވެރިންގެ ހަރުބަހާއި ގުޅިގެން، ދިވެހި އިލްމުވެރިންކަރު ގެންގުވެރިކަމު ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. " ވައި އުނބުރި އުޅޭ މޫސުމުގައި ފުއްޕާރު ބޮޑުކަން ފަޅުގެން ފަހަރުއް ކަނބުލަގަދަވަށް ދިޔަ ނުނިދާނެ" = ބަވާފާއްދިގެން=

ދިވެހި ކާބަފައިން ފަލަކީ ޢިލްމުގައި

ފަލަކީ ޢިލްމު ނުވަތަ ނުޖޫމީ ޢިލްމު (Astronomy) އަކީ ދިވެހި ބަހުންނަމަ " ނަކަތްތެރިކަން " (ވަކިފާނަށްއެގައި) އެއީ ނުޖޫމީ ޢިލްމުކަމުގައި ބުނުވިދާނެއެވެ. އެއްގޮތަކަށްގައި އެއީ ނަކަތުގެ

އިލްމުފަލަކީއެވެ. ނުޖޫމީ އިލްމުގެ މާނައިގައިވަނީ " އުޞޫލު ފަލަކުތަކާއި، ތަރިތަކުގެ ގޮތްތައް އަސަރުކުރާ އިލްމު " އެވެ. އިލްމުފަލަކީން އަސްމާނުގައި ދުއްވަމުދާގޮތް މިއަދުވެސް ތަފުސީލުކޮށްދިނުމަށް، ފަލަކީ އިލްމަކީ ވަރިހަރު ހުސްޖަހަނުގައި " ތަރިތުރާނު " އާ މިލްކީވޭ، ބުރުދަނާއި ކޮޕޯއްޙާ ކަރުދު އެއްކަހަލަ އުފެދުންތަކާއި އެއްޗެހިތަކާއި، އެކިއެކިގެންގުޅޭ ބައިބައި ހުރިހާ ކުލަތަކުން ކަމަނައްސާއި، އެ ތިމާ އަނެއްކަހަލަ ހުރި ދުނިޔޭގެ މުޅިނިޒާމު ހުރިހާ ކުލަތަކުން ހިމެނޭ ބައިބައި ކުރަނިވި ބުރުގަހަނާއި، އެކަމަށް ބަލާފައި ދުނިޔޭގެ ތެރެއަށް " ފިޒިކްސްގެ އިލްމާއި " އެސްޓްރޮފިޒިކްސް " (Astrophysics) ކިޔާ ބައެއް ވެސް ހިމެނޭކަން ވެއެވެ. އެއީ ކަވްން (ވަނިވާރަން) ގައިވާ ތަކެތި އެކެއްވާ މާއްދީ ބައިތަކާއި، އެބައިތަށް އެތަރިގައިވާ ގޮތްކަން ވެއެވެ. ދިވެހި ބަސްކަމެއް ކާބޫލުކޮށް، މިއިލްމުގެ ތެރެން " ނަކަތް " އަދި " ތަރި " މިގޮތަށް ބަހައި ނަނބަރުގެން ތަރިތުރާނުގެ އުދަރެސްތަކާއި ދައުރުކުރާގޮތް އެނގެން ހުރިގޮތަށް. "ނަކަތް" މިއީ މުސްދުގެ ގޮތަށް އަހަރުބަހައިލާ އަހަރުވެސްބައިން ކަނޑާ ބަދަލު ހިސާބުކުރެވެ. އަދި ނަކަތްނަކަތަށް ހުވާފައިވާ ތަރިތަކުގެ ވެސް ތަފާތު. "ތަރި" އަދި އިރުހިގާ ބޯދަ މަންޒިލަށް ހިސާބުކުރެވެ. އިރުމަހުގެ އަހަރެއް ވައްޓަފާއިދު، މިބުރަމަންޒިލް ކަޑައްޗު ކުދިކުދި. މީގެ އެކިމަންޒިލް ހުންނަނީ އެކިސިފައަށް ތަރި އެއްޗިއްސެވެ. މިސާލަކަށް:- ބަރަދުބުރި، ބުރުސަބުރި މިފަދަތަކުން ތިބެ. ހުއްޓެވެ. ދިވެހި ކާބަފައިންގެ ތެރޭގައި މިއިލްމު ޖާޒީބު މިންވަރަށް، ކަންތައް ޖަމާކުރައްވައި ވެސް އަޅުއްވާލައްވެ. އެއީ އަހަރުގެން ދިވެހިންނަށް އަބަދުވެސް ކަނޑުދަތުރުކުރުމުގައި ވެއްޖެ ވާހަކަ. މިމިނުން އުޅޭގައި ނަކަތްތަކުގެ ނަން އަހަރުމެންގެ ތެރޭން ދަތުރުކުރަނިވި އެދުރުން ދިވެހިގެ. އަހަރުމެންގެ ވާހަކަ ނުވަތަ ދަތުރުކުރުމަށްގެ އެދުރުން (ނަވިގޭޝަން) އެތެރެއާއި ބޭރުގެ ދަތުރު ތަކެއްގައި ފާގަދަގެ ކަރުދާސްތަކުން ހާއްބަ ނަކަތްތަކެއްވެ. މިކަން ކަނޑުމަތީން އެކިގޮތްބަޔާން ބަރަކާ އެބައިމީހުންގެ ކަނޑުގައި އެޅުވައިވާ ފުރިހި ޖަހާގާއި ދަރަފިން ގޮތަކަށް އިރުފާހި ސަރަހައްދުގެ ހުރިހާ ދިރިއުޅުން "ތަރިތުރާނު" (ތަރިތަކާއި އިރާ ހަނދު) އާދޭވެސް ހަނދު ދަތުރުކުރުމުގައި ދިރިހެވަރު ފާރިހިރި (ކުޅަވަރު ޖަހާދީ) ވާގޮތާއި، ކަނޑުގައި ހިނގާނާއި ދިރިހަވާ ގޮވާވެސް ބަދަލުވަމުންދާ ގޮތުގައި (އާދޭބާދު) އަދި އިލްތިހާރު ވައިހިނގާގޮތާއި އެވަގި ބަދަލުވާގޮތާއި، މުސިން ދުނިޔަލުން ހިމާނާއްޖެއެވެ. ދިވެހިންގެ ކަނޑުދަތުރާއި، އެއްގަމުގެ ދިރިއުޅުމުގައި "ނުޖޫމީ އިލްމު" އެދުވަސްވަރެއްގައި ހުނަރެއް އެތެރެކުރަނީ ކަޅިރިޔަން ދިރިއުޅުން. އިސްލާމްދީނަށް އެނބުރުމާ ޖަމާންކުރާ ފަހުން ރަށަށް ބައިވެ ކުރި "ނުޖޫމީ އިލްމު" ގެ ފޮތް އެބަލާ ދަނޑުވެރިކަން އަށަގެނީ، ދުނިޔޭގެ އަނެކްތަކަށް އަށަގަންނައިދިނީ މާލިއްޔާތުގެ ކަހަލަ ކަމަށްވެސް ނިކަލަކުން ދަތުރުކުރަނީ، ދޭނުކުރެވުނު ބަރުއެއްގެން އަޅުދަތުރުވެސް

ހަދައި ކަޅުއްކަމަށް ތުރާގެ އާދަކާދައިގެ ދިވެހި އެއީ "އިރުވައިރުބޭލުން" ތުރާން މިކަމުގެ ތިއްބައެވެ. ދިރިއުޅުމުގެ އެކިކަންކަމުގައި އެބައިވެސް ބޭނުންކުރަމުން އަހަރުމެންގެ މިޒަމާ ހަމައަށް އެކަން ދެމިގެން އައެވެ. މިކަމުގެ އެދުރުންނަށް "ކަންވެރިން" މިހެން ކިޔައިއުޅެއެވެ. މިހާރުގެ ދިވެހި ޖީލު ދުނިޔޭގެ މިޒަމާނުގެ އިލްމާއި ހަމަހަމަކަން ގުޅުވައިގެން، ނުދޫތި އިލްމު ހަރުއިރިބިގަނެ، އުއްމަތާއި، ކަނޑާއި، ވަޅުގައި، އެކިކަންކަމަށް ހުރި ފެސޯޓަ އާލާތާއި، އުގެނުން ކުރަމުން ބޭނުން އެބަގެންދެއެވެ. ބޯއިދާއި ދިނގެ ހަމަހަމަކަން ނުލިބޭ ކަންކަން ޖަމާއާއި ނުގުޅުމާއެކު އުޅެ ދުކަންތަކުން ގެންދޫ ވެސްމެއެވެ

ބުރުޖުތައް

ދިވެހި	އިނގިރޭސި	އަރަބި	ސިންގަލަ	ކަލަންޑަރަށް ދިމާވާ ދުވަސް	
ކުނބަ	އެކުއޭރިއަސް	ދަލްވު	ކުންބަ	20 ޖަނަވަރީ	18 ފެބުރުއަރީ
މަކަރަ	ކެޕްރިކޯން	ޖަދީ	މަކަރަ	22 ޑިސެމްބަރު	19 ޖަނަވަރީ
ދަނު	ސެޖިޓޭރިއަސް	ޤައުސް	ދަނުސް	22 ނޮވެމްބަރު	21 ޑިސެމްބަރު
ވިރުސިކަ	ސްކޯޕިއަސް	ޢަޤްރަބް	ވިރުސިކާ	24 އޮކްޓޫބަރު	21 ނޮވެމްބަރު
ތުލަ	ލިބްރާ	މީޒާން	ތުލާ	23 ސެޕްޓެމްބަރު	23 އޮކްޓޫބަރު
ކަނޏަ	ވާގޯ	ސުންބުލާ	ކަންނާ	23 އޮގަސްޓް	22 ސެޕްޓެމްބަރު
ސިންހަ	ލިއޯ	އަސަދު	ސިންހާ	23 ޖުލައި	22 އޮގަސްޓް
ކަކުޅަ	ކެންސަރ	ސަރަޠާން	ކަޓަކަ	22 ޖޫން	22 ޖުލައި
މިތުނަ	ޖެމިނައި	ޖައުޒާ	މިތުނަ	21 މެއި	21 ޖޫން
ރިސަބަ	ޓޯރަސް	ޘައުރު	ވިރުސަބަ	20 އޭޕްރީލް	20 މެއި
މޭސަ	އޭރީސް	ޙަމަލު	މޭޝަ	21 މާރިޗު	19 އޭޕްރީލް

މީނަ	ޕިސީޒް	ބުރުޖު	މިރާ	19 ފެބްރުއަރީ 20 މާރޗް

ފަލަކީ ނުވަތަ ނުޖޫމީ އިލްމުގެ ތަރިތައް ނަކަތްތަރިކަމުގައި، އެގޮތުގެ ކަންފިރިންނާއި، ދަތުރުފަރިން، މުސްކުން ދަންގަނުއެވެ. އެއީ އެކަމުގެ އިލްމުވެރިން އަންގައިދީފައިވާ އެނގުމެއްގެ ތަރިތައް މަގުހޯދައި ތަޤްރީބާއިން ޙަޤީޤަތަކަށް ހުދައިގެންނެވެ. އެޙަޤީޤަތަށް ހުރިމަސްޓަކައި އިރުހަނދުހިނގާ މަގުތަކާއި، ތަރިތަކުގެ ތަރިތައް ވަކިތަރިތަކެއްގެ މަޖާމު ދަންގަނޑުވެއެވެ. މިއީ ބުރުޖު (Constellation) ތަށް (ރާސި) އަދި ނުވަތަ މަންޒިލްތަކުގެ ތަރިންނެވެ. ދަތުރު ފަތުރަށްޓަކައި ނުލިބިއަދިންނާއި "ކަންފިރިން" ކަނޑުގެން ނަންދީ ފާހަގަކުރާ ތަރިތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

* ގާތަރި ނުވަތަ ދުރުތަރި (Polestar)
* މަޖީރަފަބް (Milkyway)
* ކެތި (Pleiades)
* އައްސަވަރަންގު (Ursa major)
* ދެކުނު ކަތި (Southern cross)
* ތަރިބަރި (Galaxy)

މިއީވެ ތަރި ބޭނުއެކެވެ.

މަތީގައި ބުނެދިޔަ ބައިތަކުގެތަރިން އަދިސަވަރަނު ކިޔާ ތަރިބައިގައި ހަތްތަރި ހެތްތަރިއެވެ. (ޖޫބީ، މިރާގު، ފުރިޔަ، ދުފިރަޒް، އުރިއަތު، މިޒާރު، ބެނެޓްނާސް) މިހަތްތަރި ހުންނަނީ ދުރުތަރި އިރުމަތީގައެވެ. ދުކުންކަތި ތަރިބަރި ހުންނަނީ ދުކުން ހުޅަނގުގައެވެ. ގާތަރި، ފާޑުކުން ބޭކަރު އިނގޭތަރު ދުރުގައި ހުރެއެވެ.

ތަރިބަލައިގެން ދަތުރުކުރަން އިނގޭނީ އުޅަނދު ސާފު ރޭތަކުގައެވެ. ވިލާ ބޯވެގެން ނުވަތަ ވިއްސާރަވާ ވާރޭބޯވެގެން އުޅަނދު ނޫނިގޭނަމަ، ސަމުގާއިން މަގު ހުދައިނުދެވެ. ނުވަތަ ތަޤްރީބާއިން މިސްރާބު ހުދައިނެވެ.

އާދައިގެ ގޮތުގައި އެވީލާ ދިވެހި ދަތުރުވެރިން ދުވާލު މިސްރާބު ހުދައި އިރު ފާހަގަ ކަނޑުގެނެވެ. ރޭގަނޑުގަ، ފާހަގަކުރާ ދުރުތަރި ބަލައިގެނެވެ. ގާތަރި އަރާފައި ހުރިނަމަ ގާ

ވަކިވާނެއެވެ. ކުރީ ފެންނަނަމަ ހުރެނީ ވަކިވާނެއެވެ. ކުރީ ޚަރުސާކަމަށް ބެލެވޭ ގާތްގަނޑަކަށް ދުބަލައަށެވެ.

"ނަކަތްތަކާއި ކަންފެތުން" އިރުވަރުން ކަންކަން ކުރުމުގައި ބުރުޖުބަލައިގެން ވަގުތުބަލައިގެން ކަންކަން ކުރެއެވެ. އެހެރެން ރަނގަޅު މަޢްސަރުން ރަނގަޅު ސާޢަތް (ފުރި ނުވަތަ ގޮޑި) ބަލައިގެން ދިޔަވަރުތަފްސް ބަލައިގެން ގަސްތުރުކުރާ ކަމެއް ކުރެއެވެ.

ދިވެހިންކުރާ ރާއްޖޭން ބޭރަށް ދަތުރުފަތުރުކުރާއިރު އޮޑިދޯނި މިސްރާބު ބެލުމަށް ސަމުގާ ބޭނުންކުރެއެވެ. އަދި ދިރިއުޅޭ ސިފަ ގާތުން (ގެތެރެ) ދިރިއުޅޭ ދާ ބައިހަމަޖެހޭގެ (އިސްލާމީ ރ) އާއި، އިރު ހިނގާ އުތުރުދެކުނު (ބޮޑުތާރަ އުތުރު ކަންސަހަރ) އާއި އިރު ހިނގާ ދެކުނުދެކުނު (ބޮޑުތާރަ އުތުރު ކަނޑިރާކުން) އަދި ދިރިއުޅޭ އުތުރު ތަނީ (ނަރަތުޖީހާ) އާއި، ދެކުނު ތަނީ (ސަދުރުޖީހާ) ދެނެގަނެއެވެ. ކަނޑުމަތީ ދިވެހި ދަތުރުވެރިން އާދަކާދަ ދޫކޮށްލީ އިނގިރޭސިން މިސްރާބުތަކާއި އެއްފަހަރެވެ.

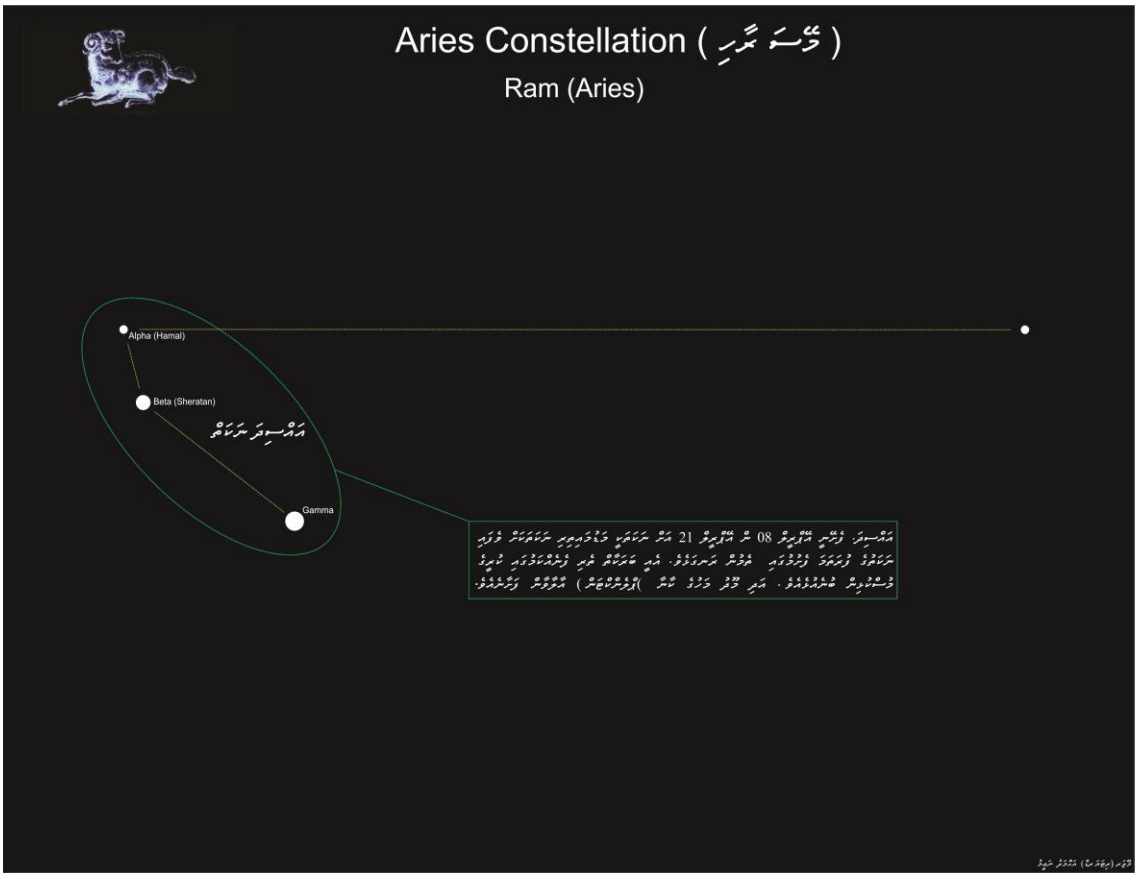
Aries Constellation (ބަކަރި ތަރި)
Ram (Aries)
Alpha (Hamal)
Beta (Sheratan)
Gamma

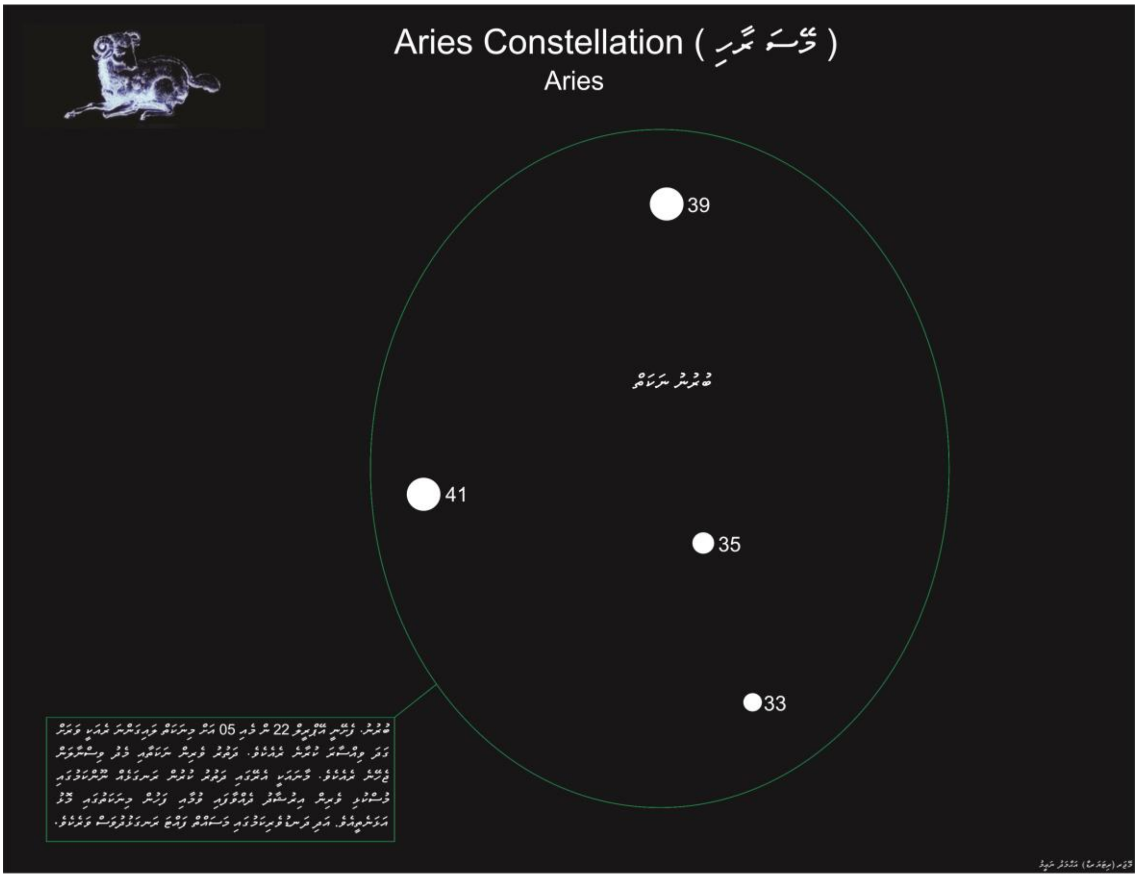
Aries Constellation (ބަކަރި ތަރި)
Aries
39
41
35
33

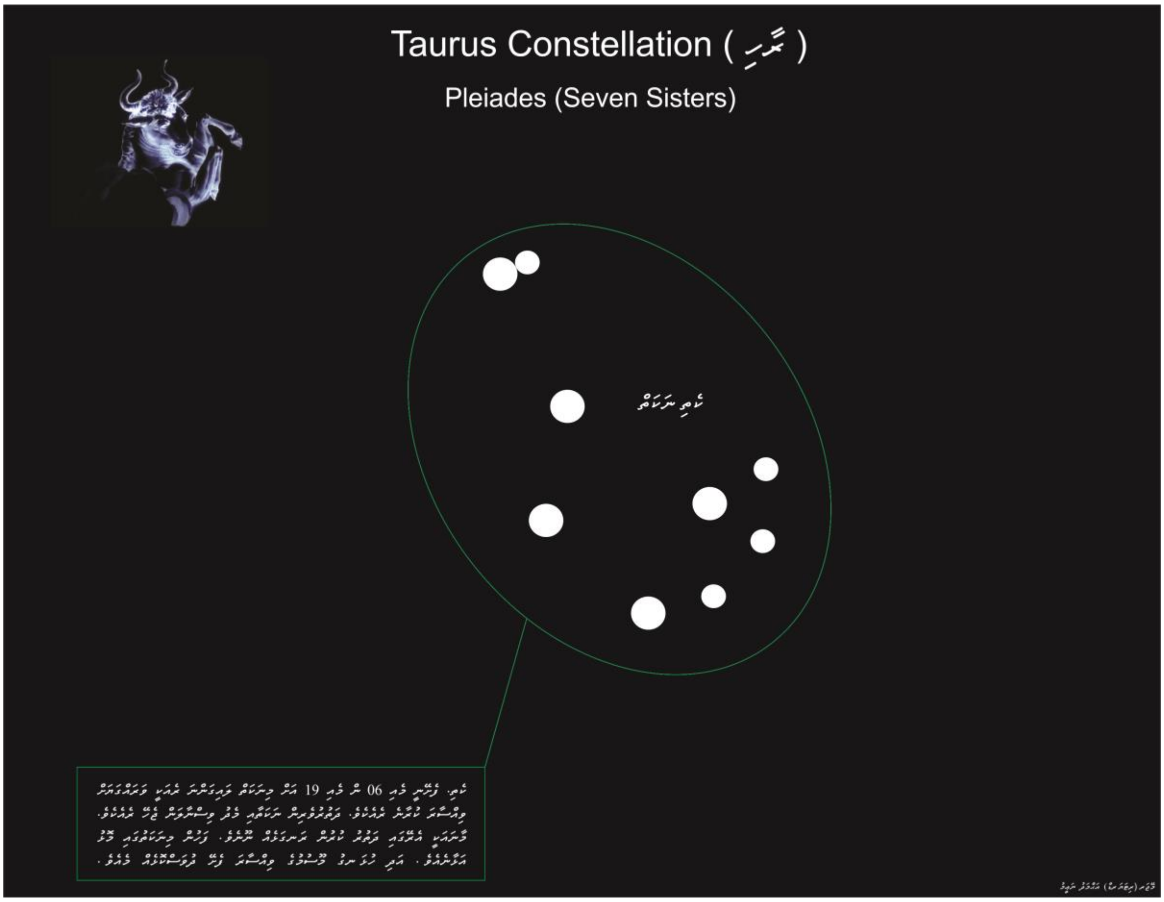
Taurus Constellation ( )
Pleiades (Seven Sisters)

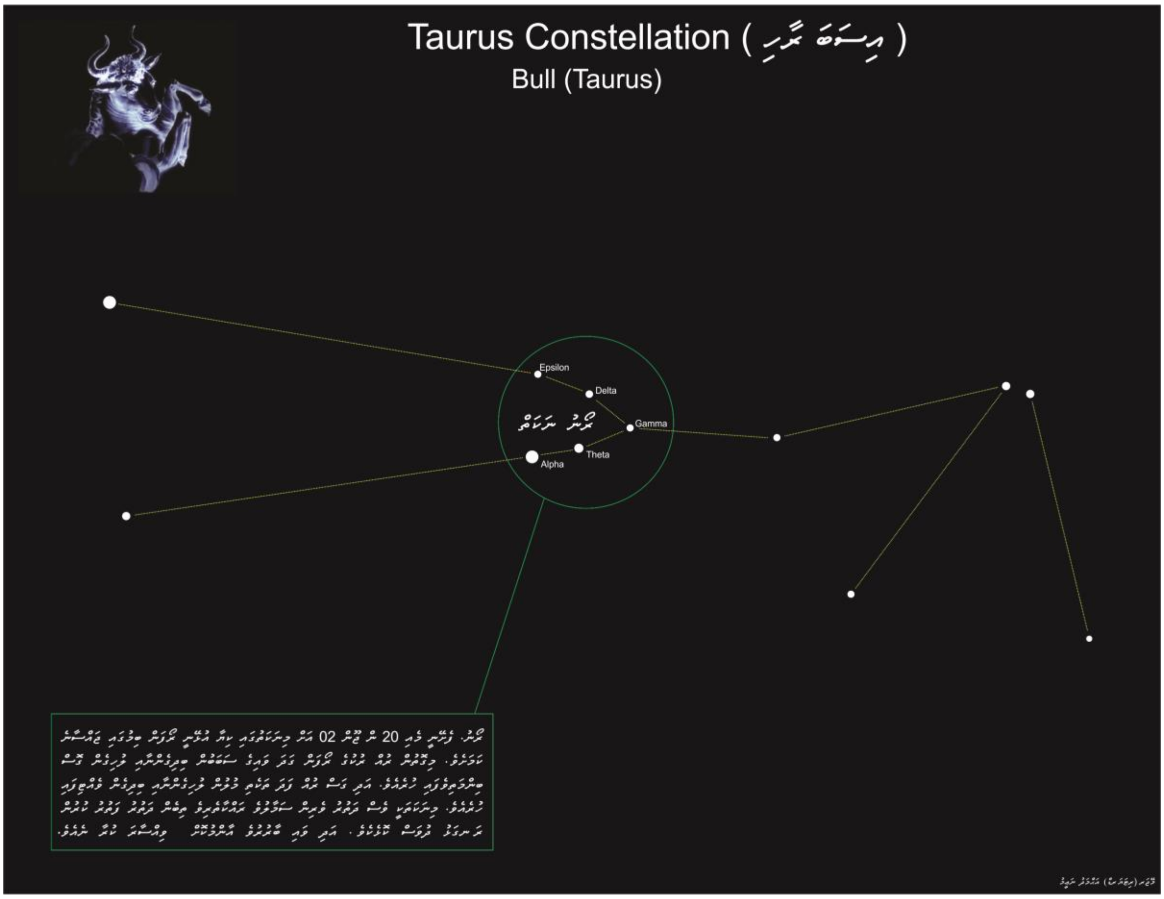
Taurus Constellation ( )
Bull (Taurus)
Epsilon
Delta
Gamma
Theta
Alpha

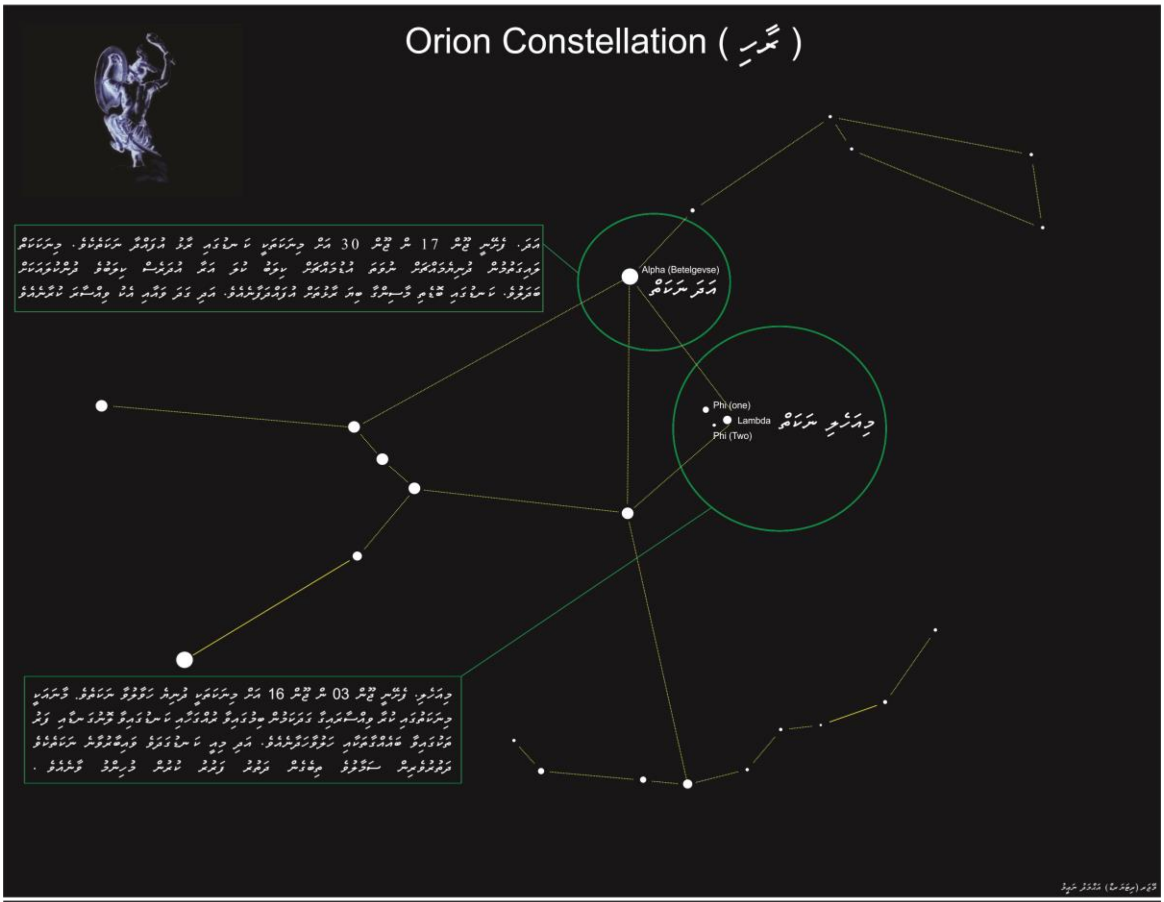
Orion Constellation (ޖާރި)
Alpha (Betelgevse)
އަދަ ނަކަތް
Phi (one)
Lambda
Phi (Two)
މިއަހެލި ނަކަތް

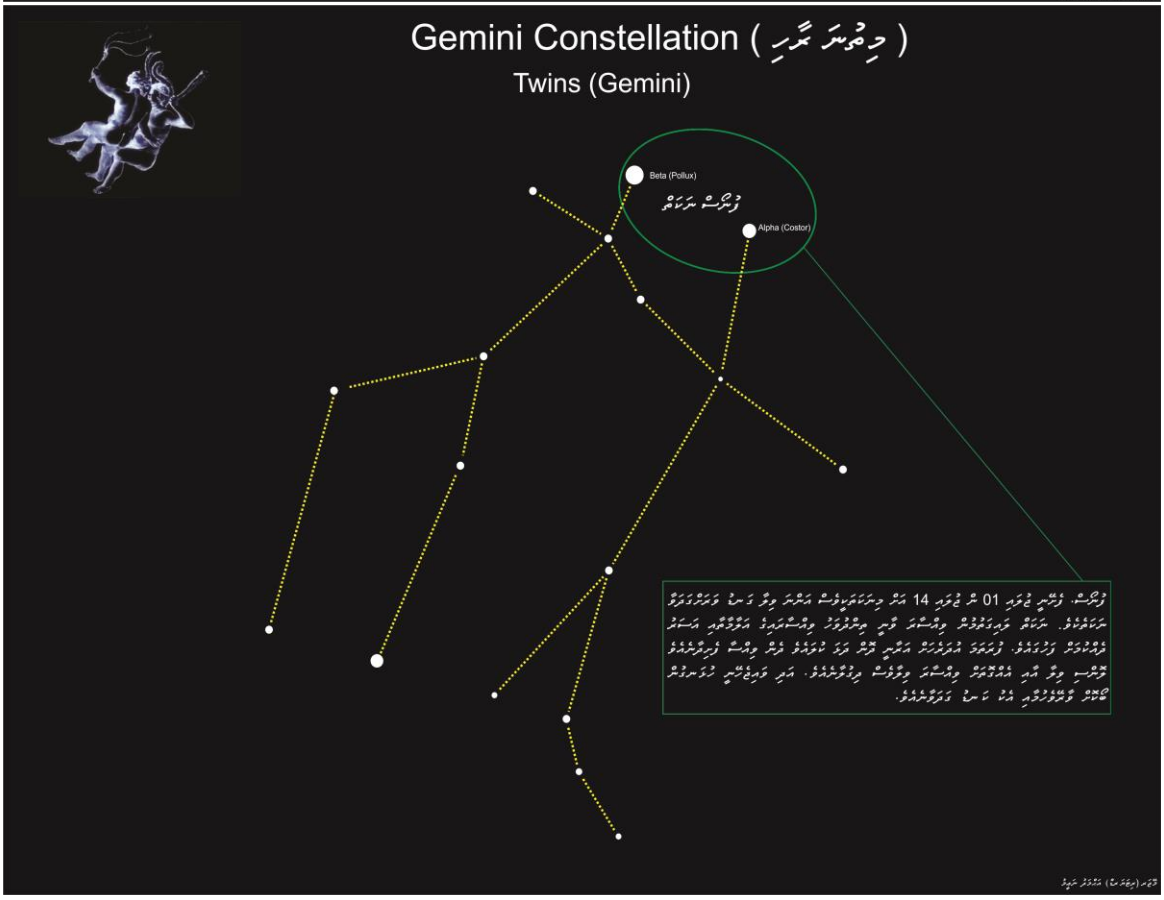
Gemini Constellation (މިތުނަ ޖާރި)
Twins (Gemini)
Beta (Pollux)
ފުނޭސް ނަކަތް
Alpha (Costor)

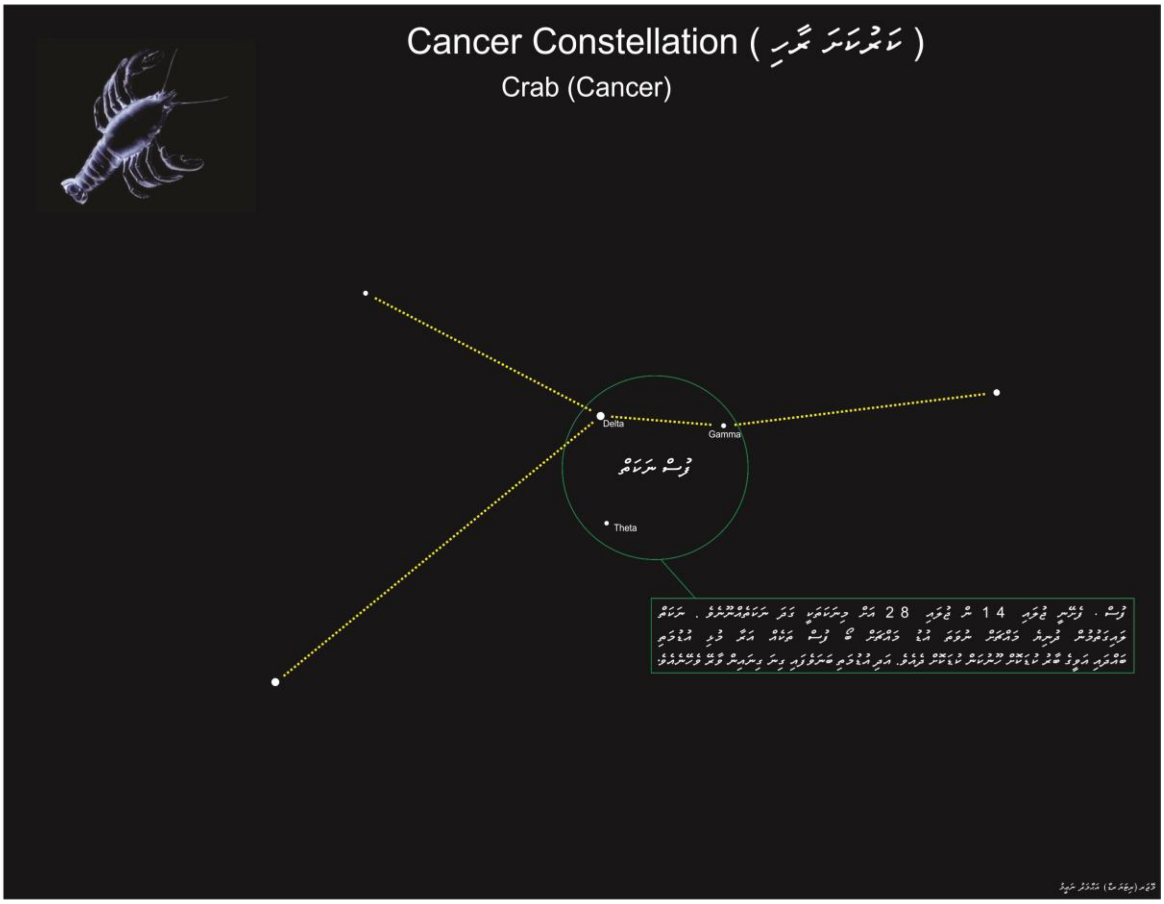
Cancer Constellation
Crab (Cancer)
Delta
Gamma
Theta

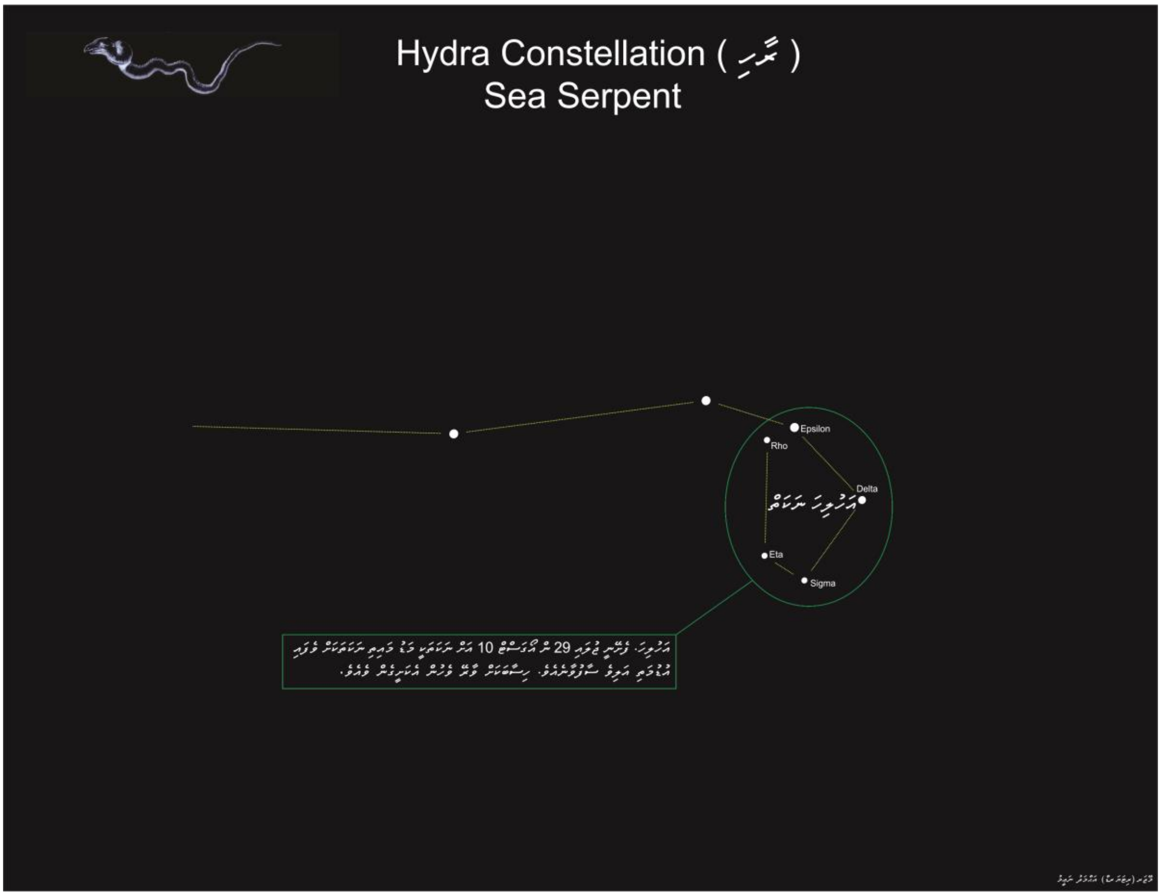
Hydra Constellation
Sea Serpent
Epsilon
Rho
Delta
Eta
Sigma

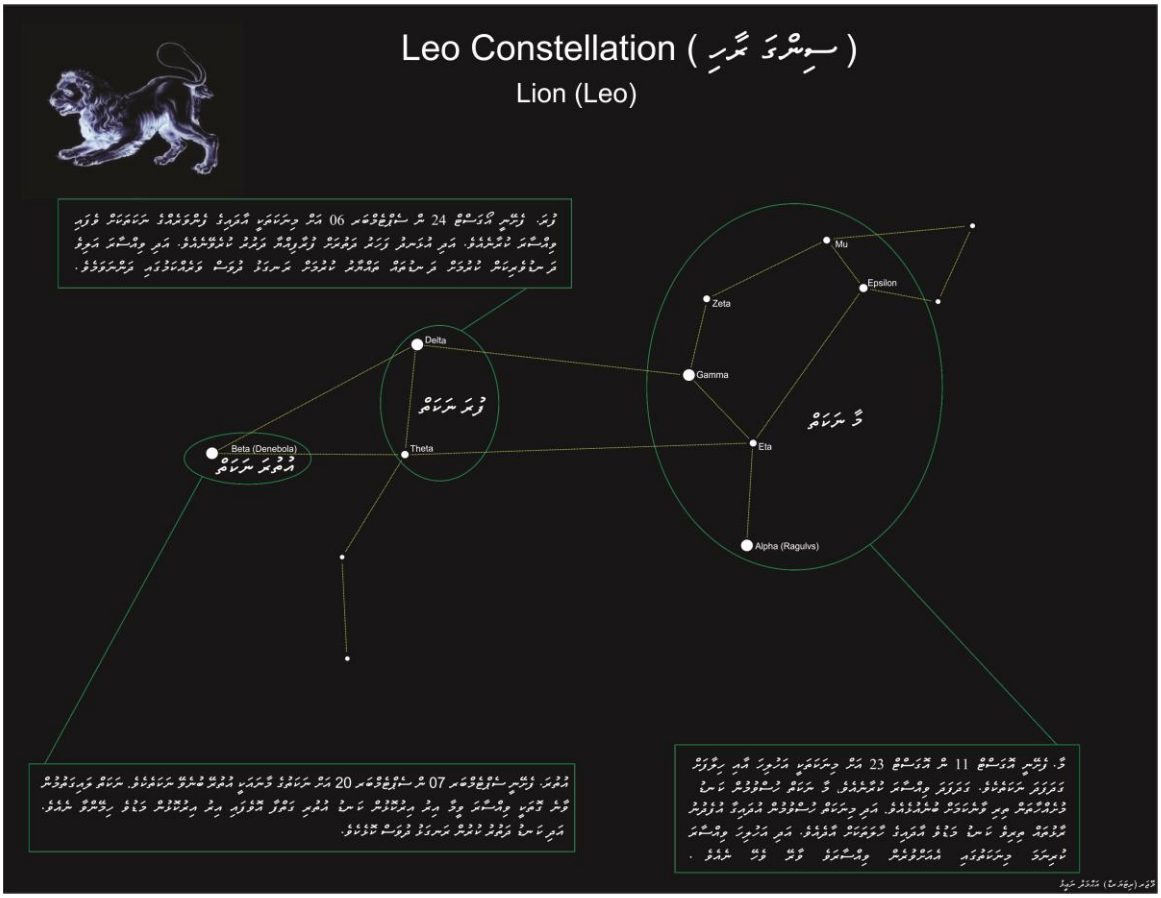
Leo Constellation
Lion (Leo)
Delta
Theta
Beta (Denebola)
Mu
Epsilon
Zeta
Gamma
Eta
Alpha (Ragulvs)

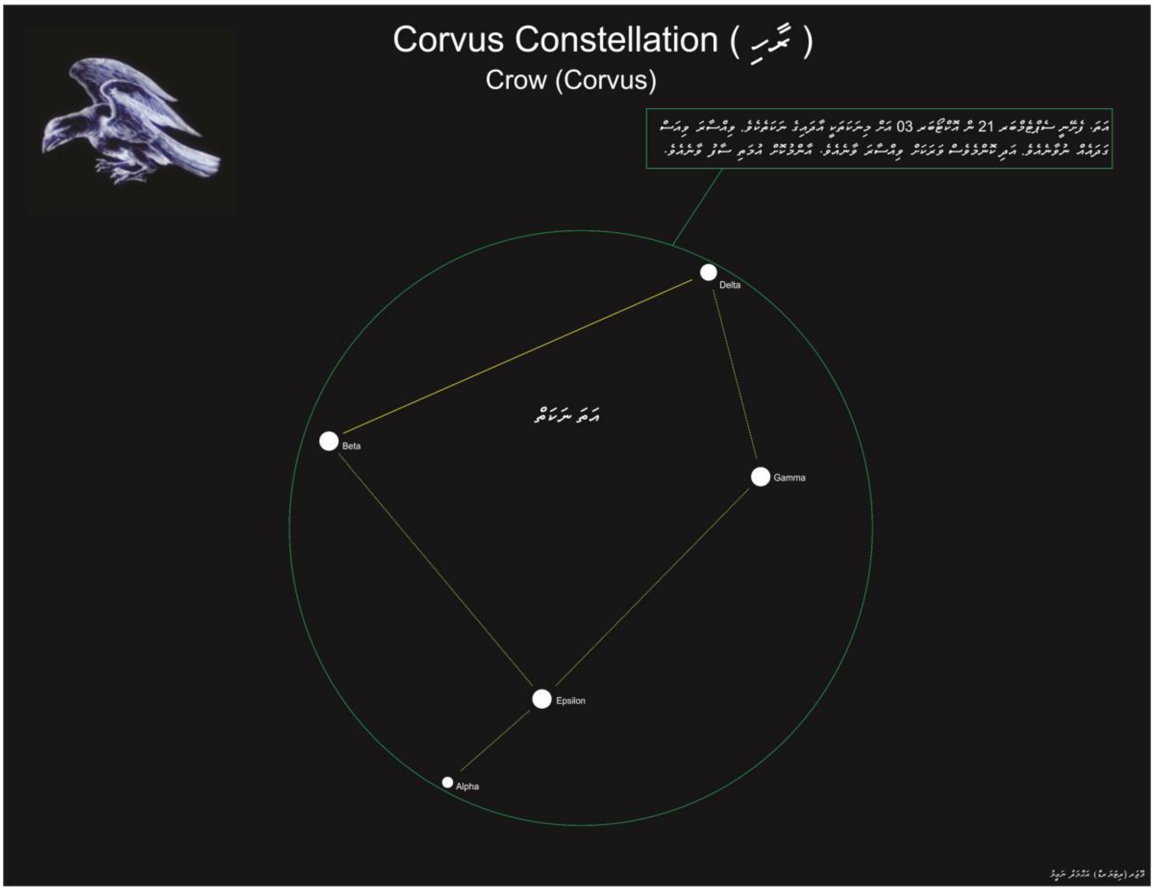
Corvus Constellation
Crow (Corvus)
Delta
Beta
Gamma
Epsilon
Alpha

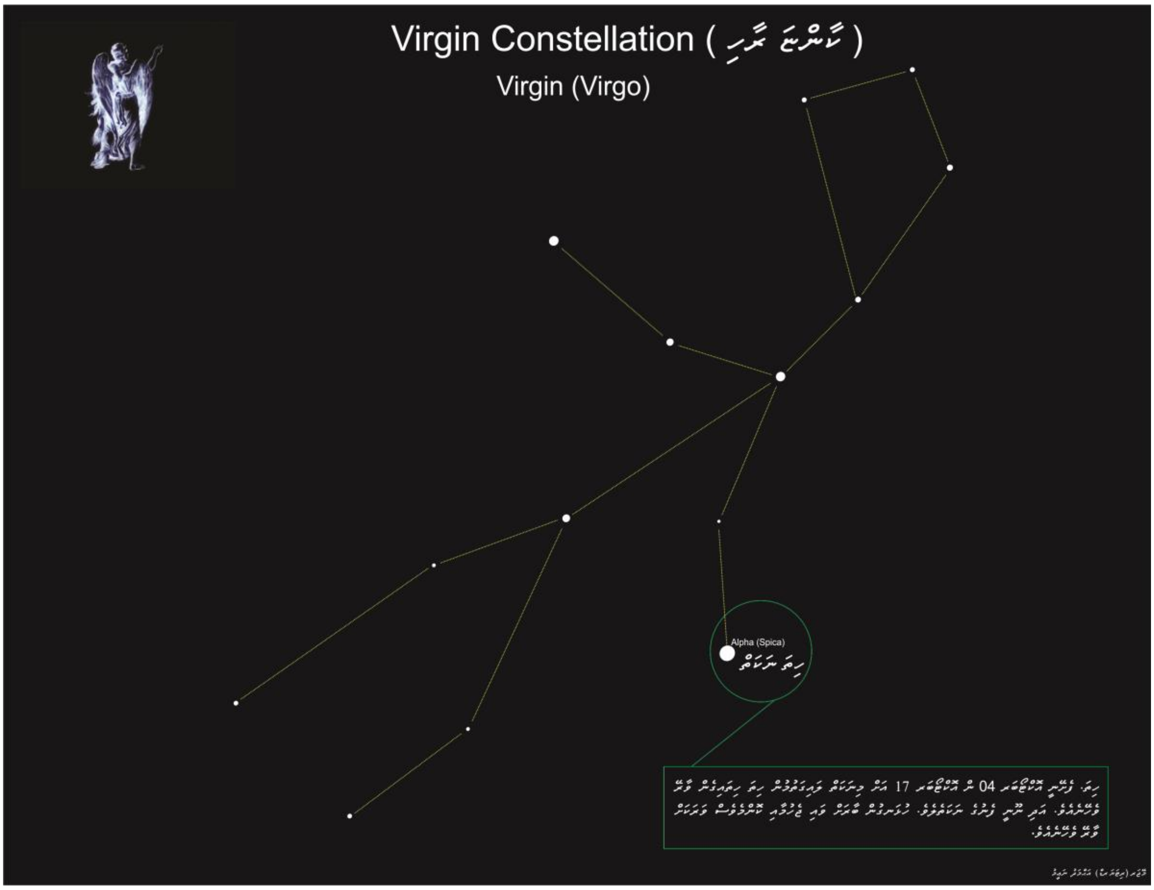
Virgin Constellation (ކަންނަ ރާޝި)
Virgin (Virgo)
Alpha (Spica)

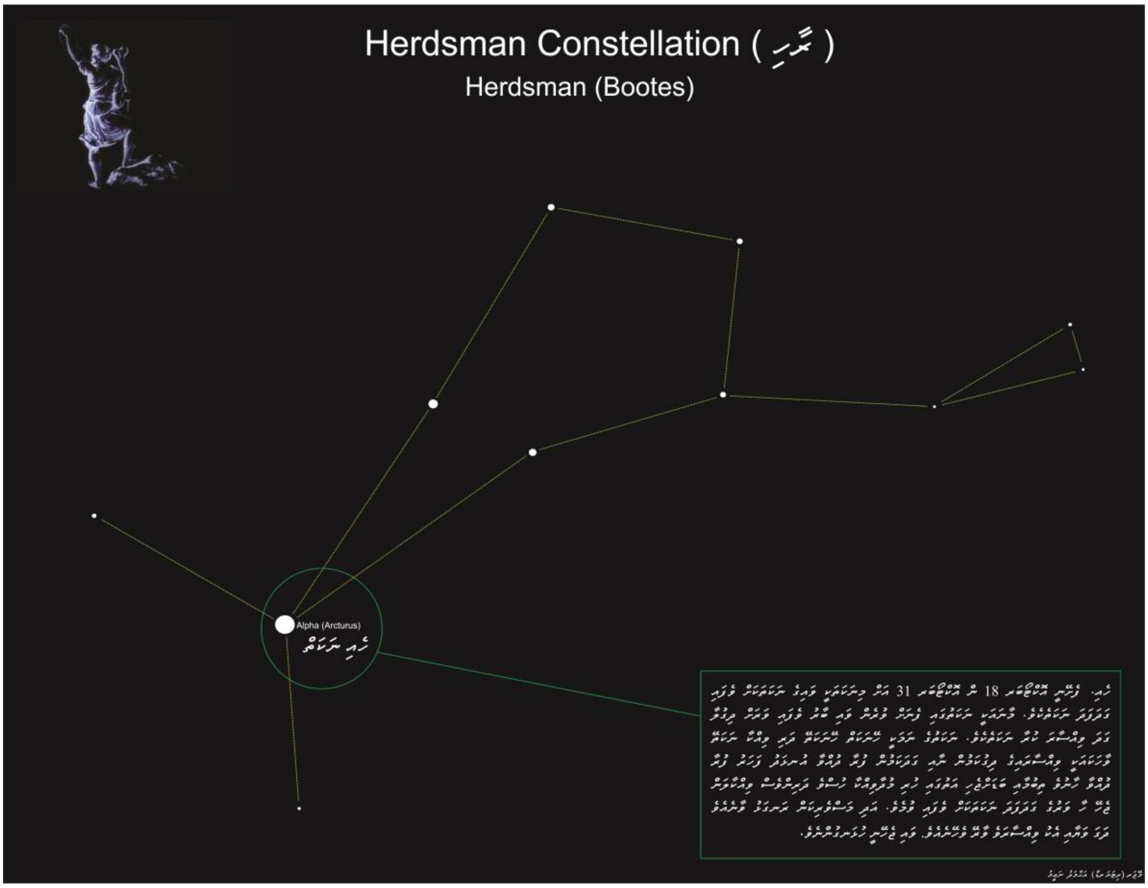
Herdsman Constellation (ރާޝި)
Herdsman (Bootes)
Alpha (Arcturus)

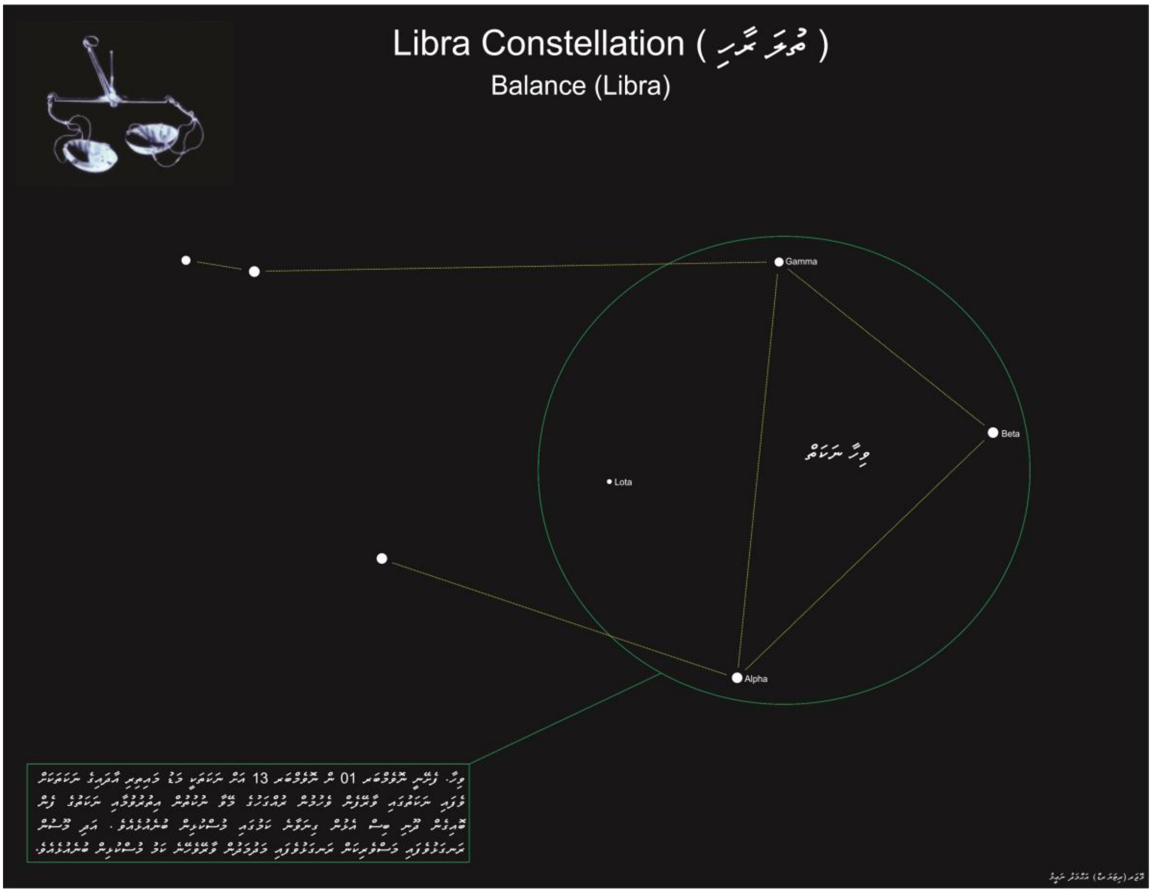
Libra Constellation
Balance (Libra)
Gamma
Beta
Lota
Alpha

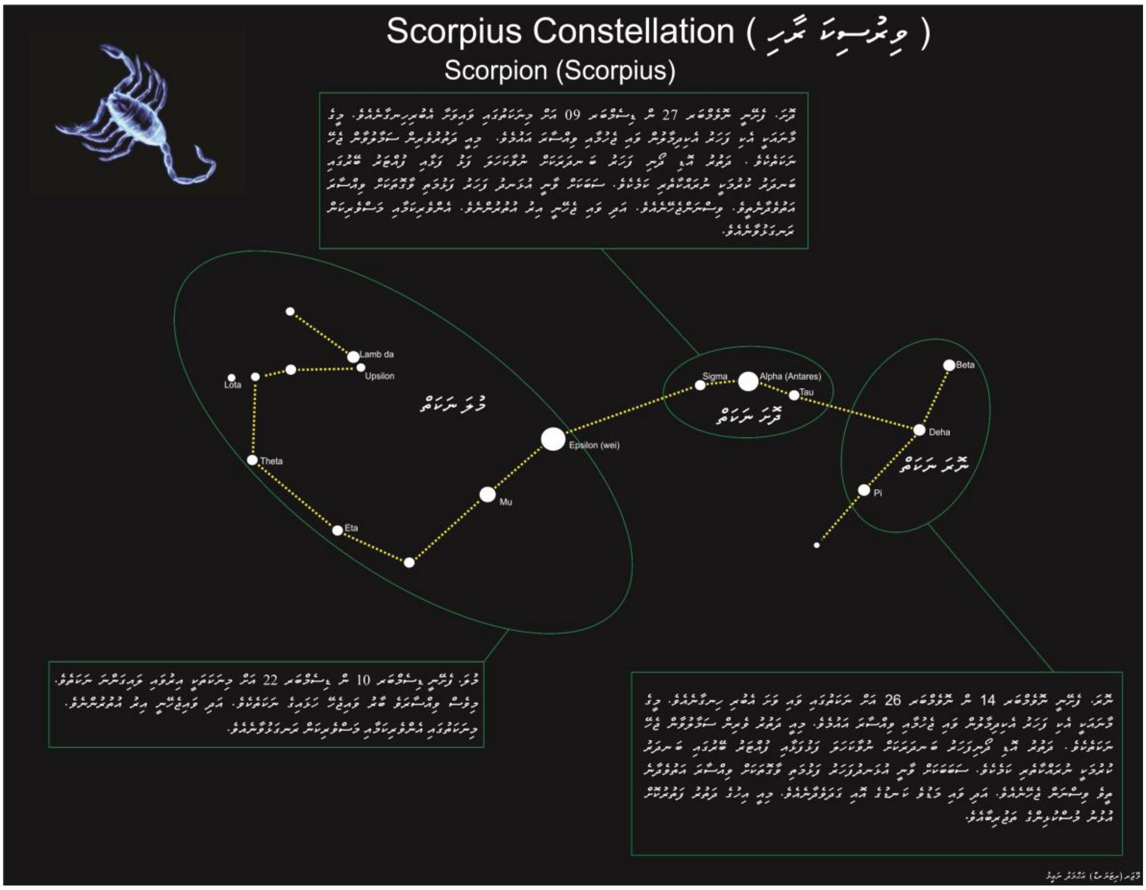
Scorpius Constellation
Scorpion (Scorpius)
Lamb da
Upsilon
Lota
Theta
Eta
Mu
Epsilon (wei)
Sigma
Alpha (Antares)
Tau
Beta
Deha
Pi

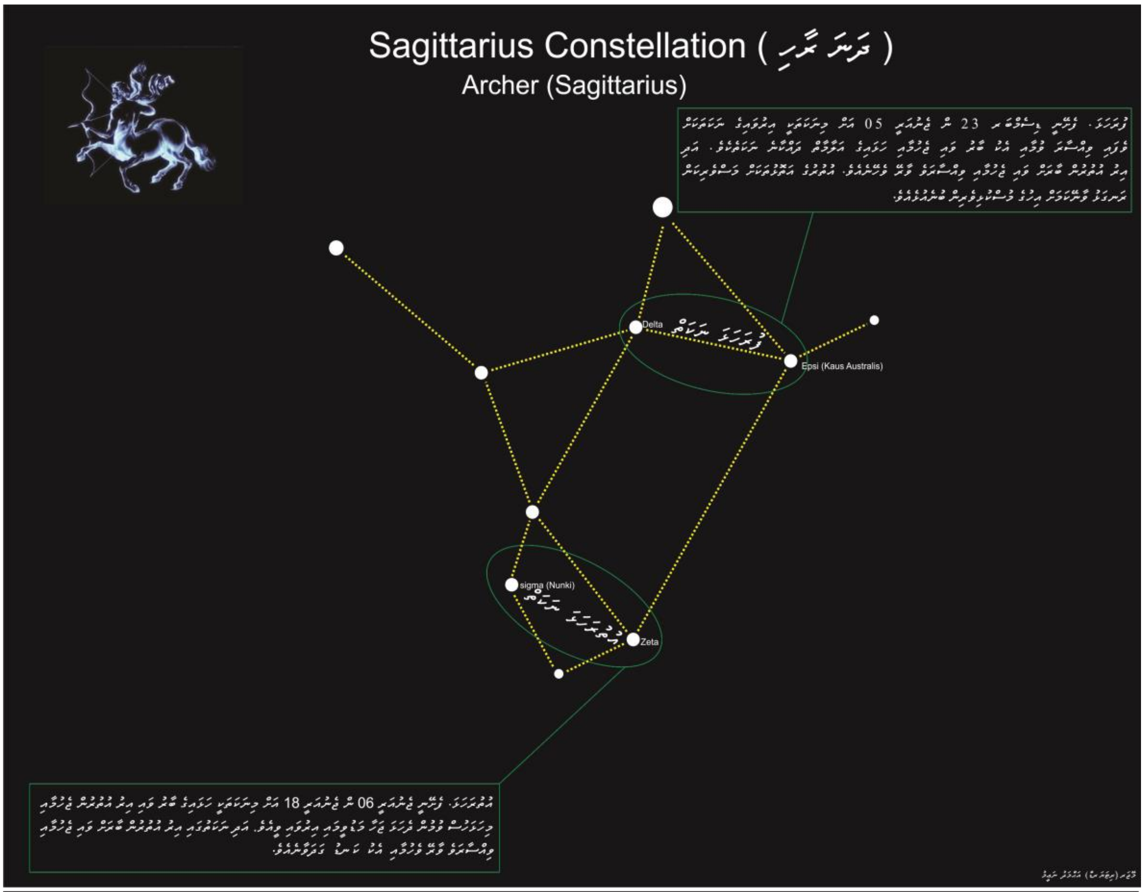
Sagittarius Constellation (ދަނޑަ ރާޅި)
Archer (Sagittarius)
Delta
Epsi (Kaus Australis)
sigma (Nunki)
Zeta

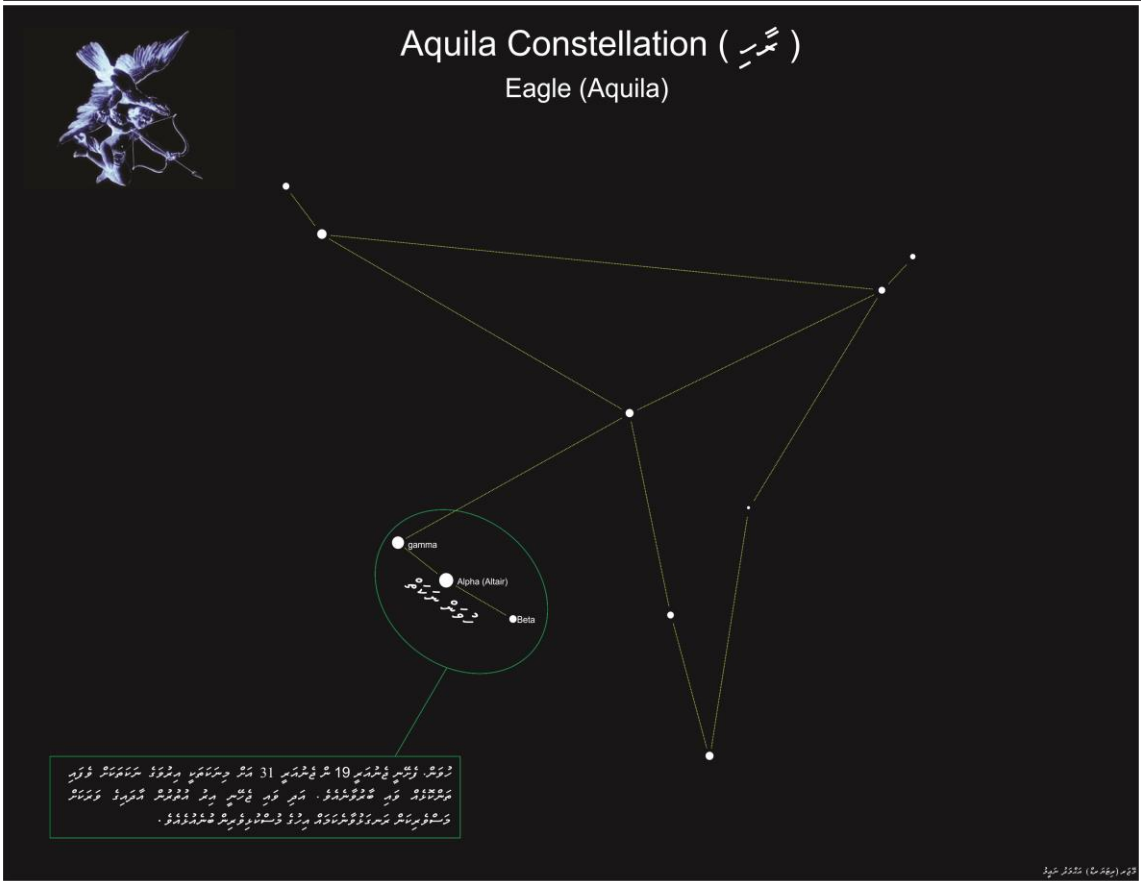
Aquila Constellation (ރާޅި)
Eagle (Aquila)
gamma
Alpha (Altair)
Beta

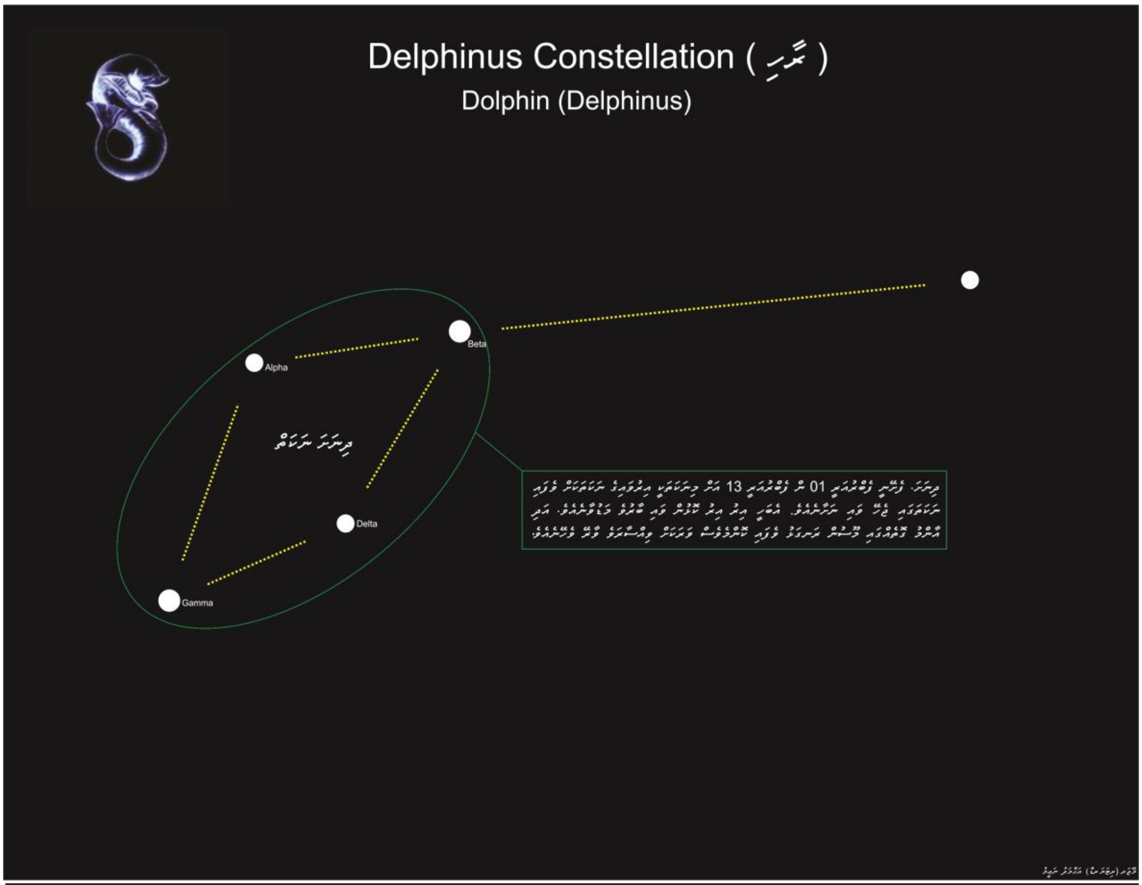
Delphinus Constellation (ރާސި)
Dolphin (Delphinus)
Alpha
Beta
Delta
Gamma
ދިނަރަ ނަކަތް
ދިނަރަ. ފެނުނީ ފެބްރުއަރީ 01 ން ފެބްރުއަރީ 13 އަށް މިނަކަތަކީ އިރުވައިގެ ނަކަތަކަށް ވެފައި
ނަކަތުގައި ...

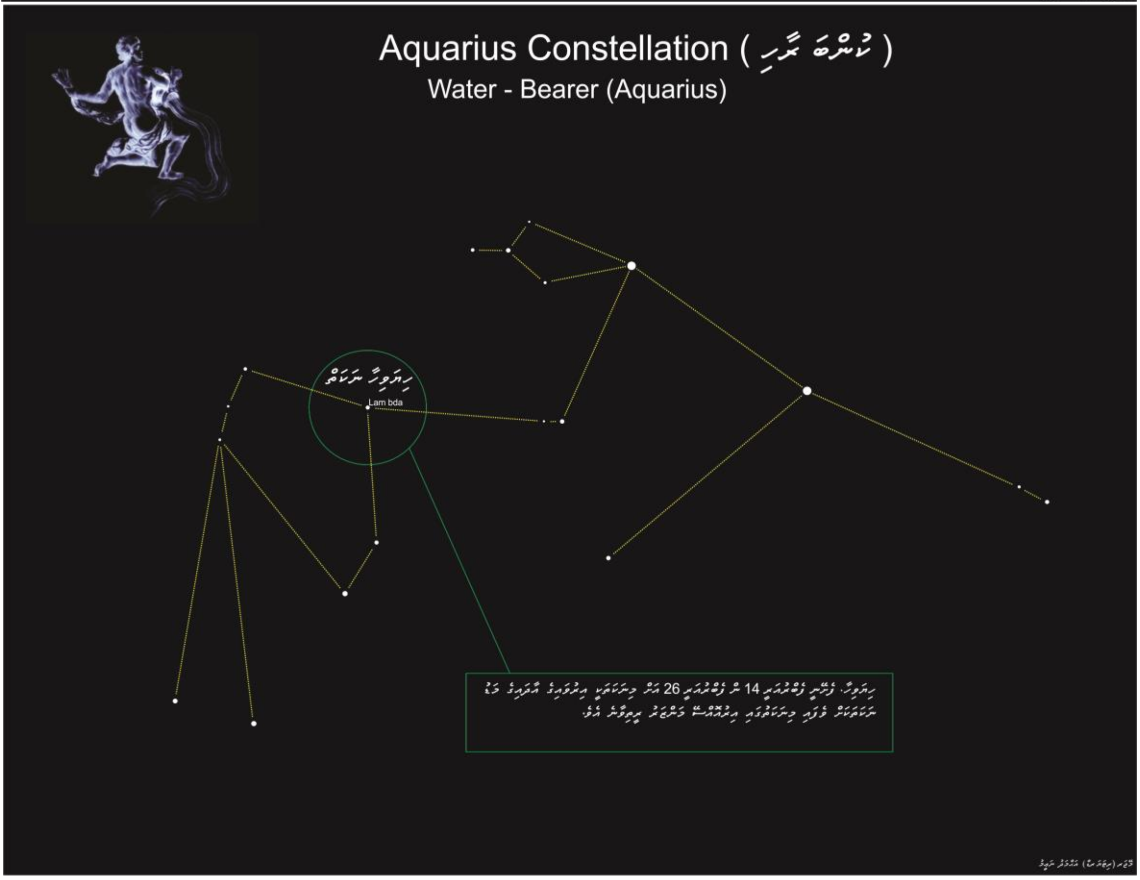
Aquarius Constellation (ކުނބަ ރާސި)
Water - Bearer (Aquarius)
ލަމްޑާ ނަކަތް
Lam bda
ލަމްޑާ. ފެނުނީ ފެބްރުއަރީ 14 ން ފެބްރުއަރީ 26 އަށް މިނަކަތަކީ އިރުވައިގެ ...
...

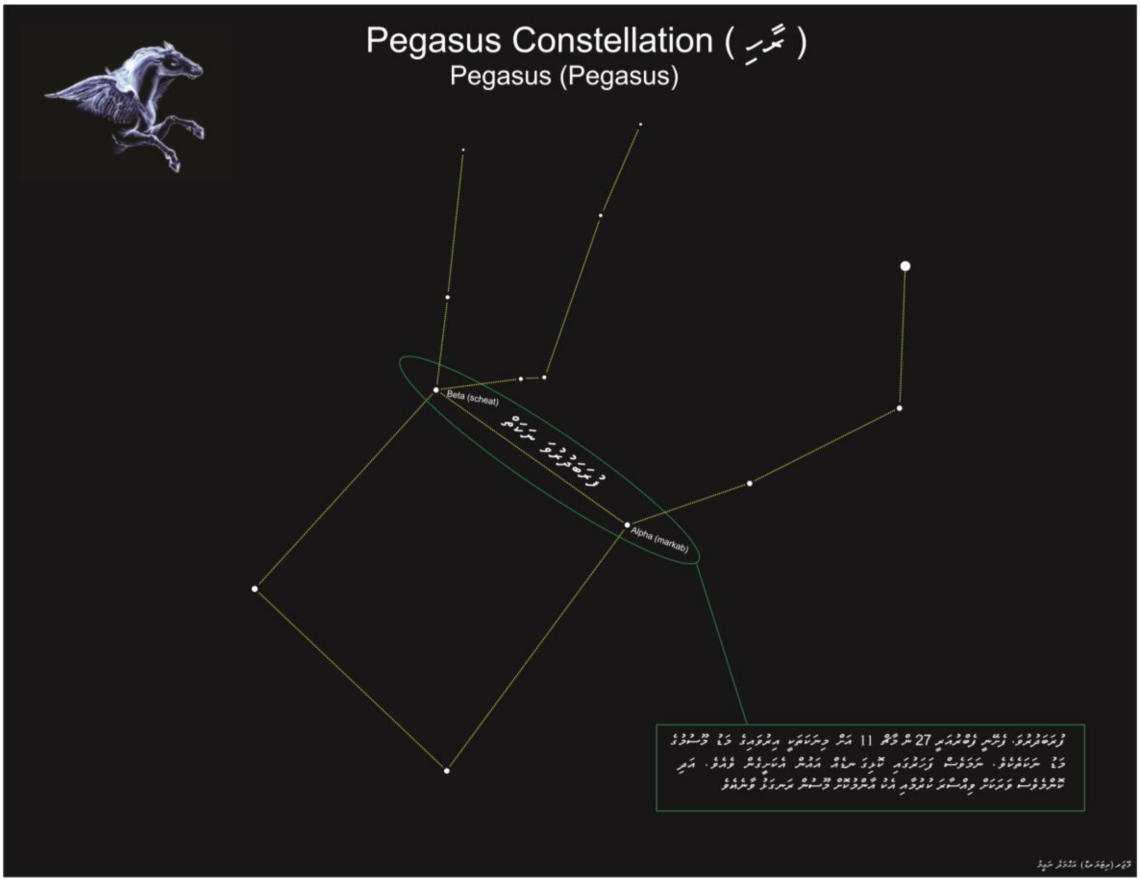
Pegasus Constellation (ތަރި)
Pegasus (Pegasus)
Beta (scheat)
Alpha (markab)

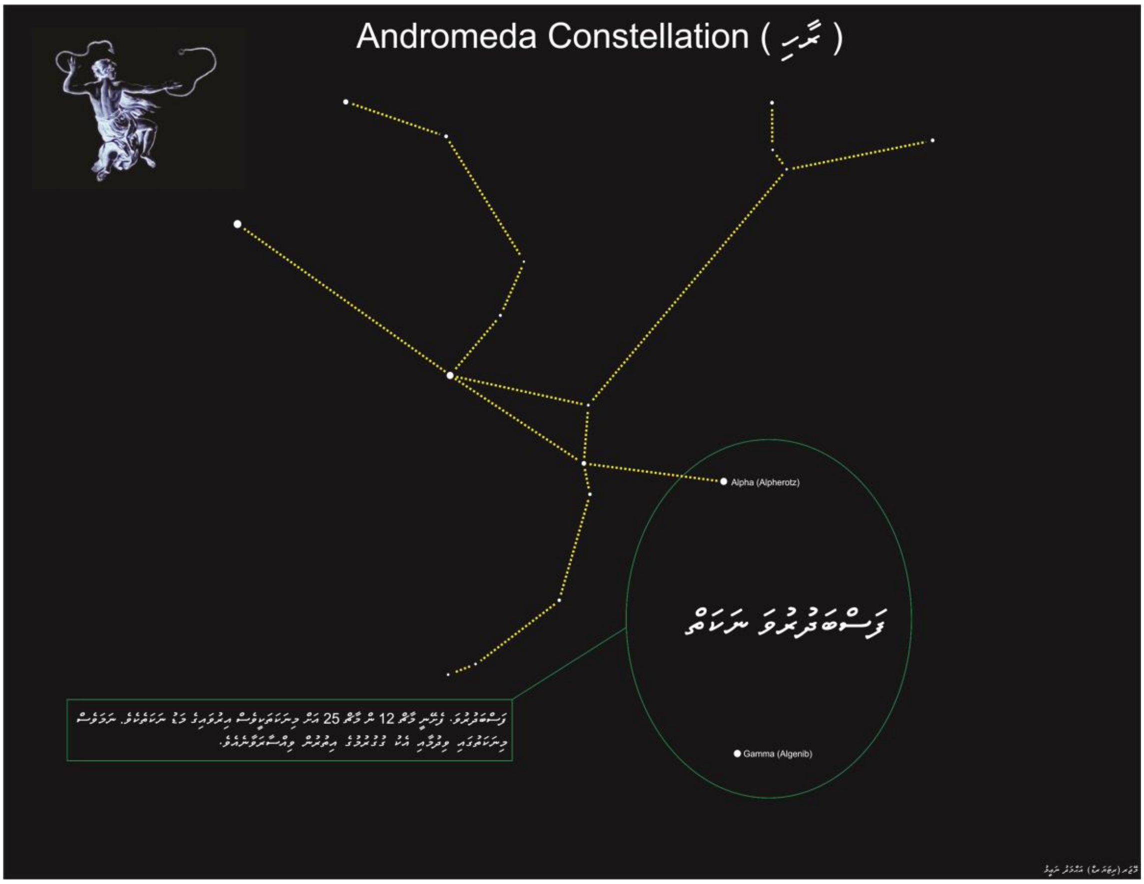
Andromeda Constellation (ތަރި)
Alpha (Alpherotz)
Gamma (Algenib)

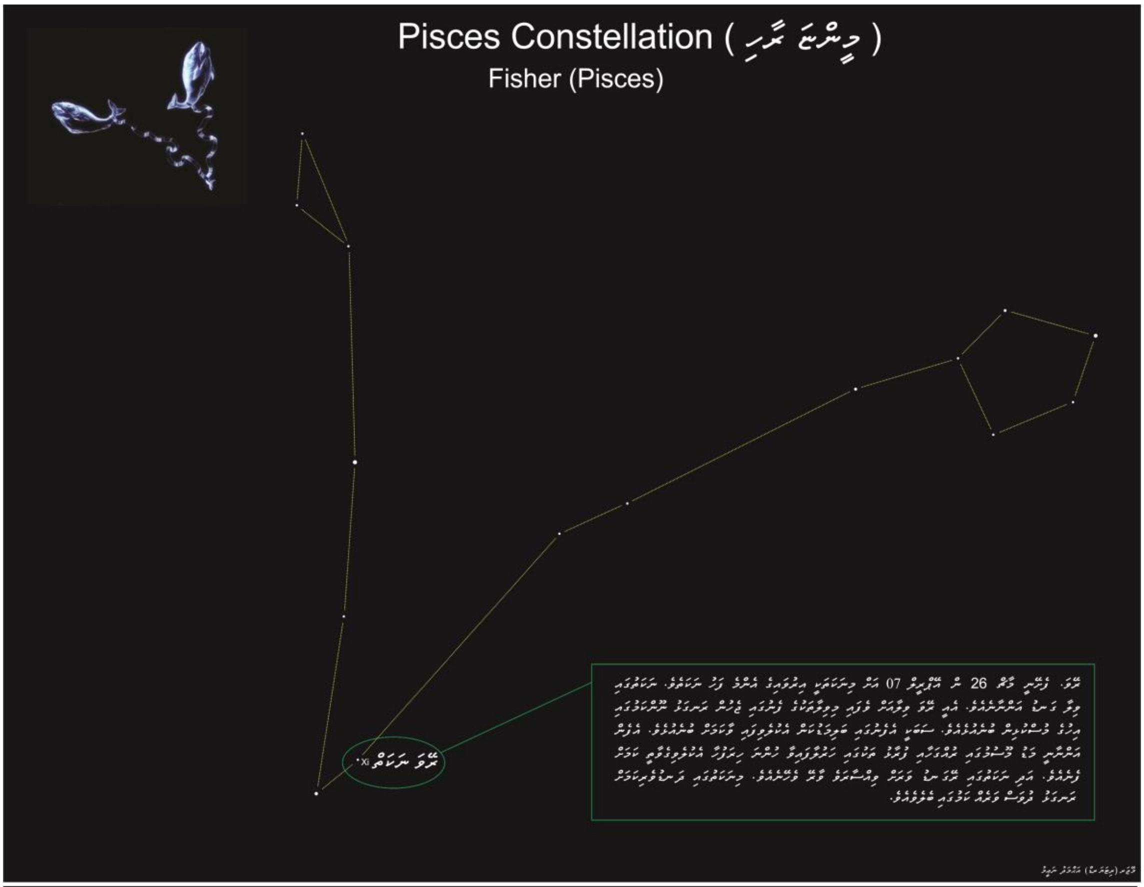
Pisces Constellation
Fisher (Pisces)

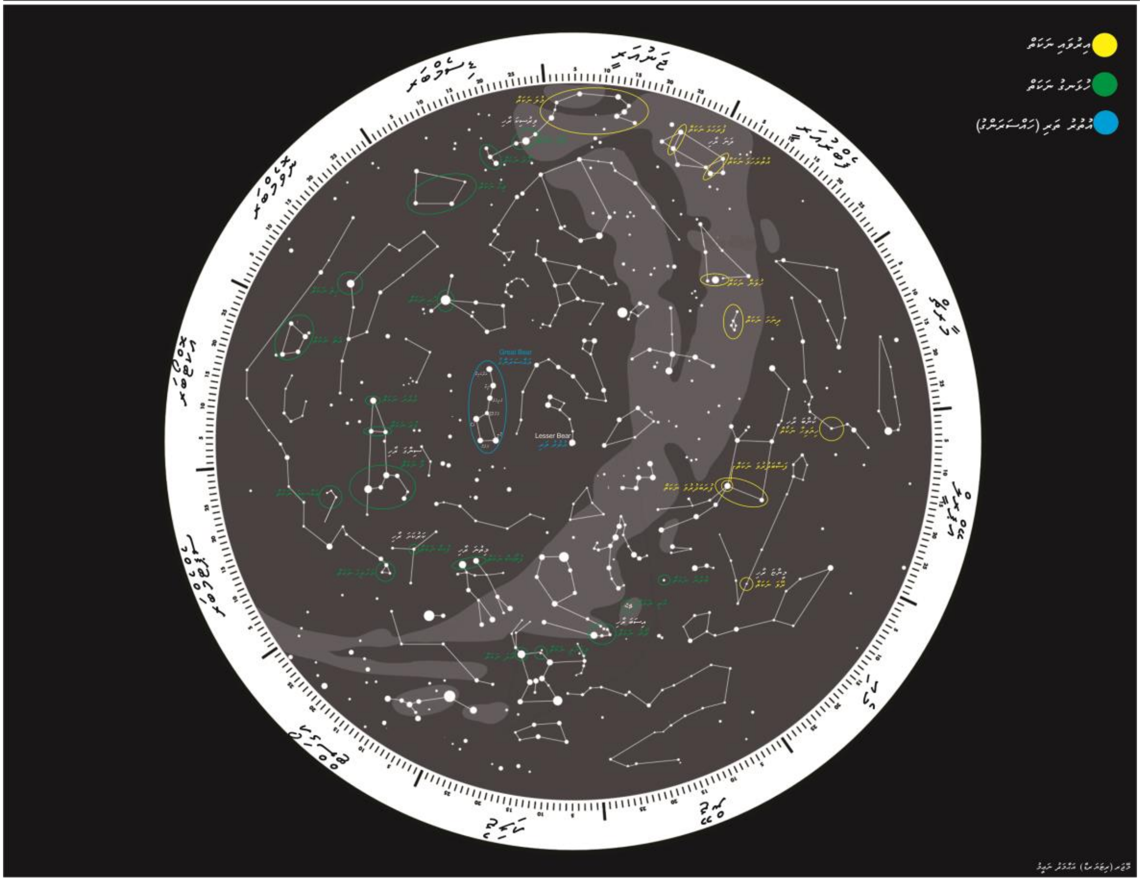
Great Bear
Lesser Bear

The Little Bear
The King Cepheus
The Vain Queen Cassiopeia
The Dragon
The Charioteer
The Hero Perseus
The Princess, Guardian of Man
The Swan
The Hero Herakles
The Big Bear
The Lyre
The Twins
The Bull
The Triangle
The Ram
The Winged Horse
The Herdsman
The Hunter
The Fish
The Dolphin
The Arrow
Northern Crown
The Lion
The Crb
The Small Dog
The Foal
The Eagle
The Serpent Holder
The Virgin
The Snake
The Big Dog
The Serpent
The Goblet
The Crow
The Hare
The Monstrous Whal
The Water Bearer
The Horned Goat
The Balance
The River Po
The Southern Fish
The Archer
Southern Crown
The Wolf
The Centaur
The Altar
Spilled Breastmilk
The Great Ship Argo

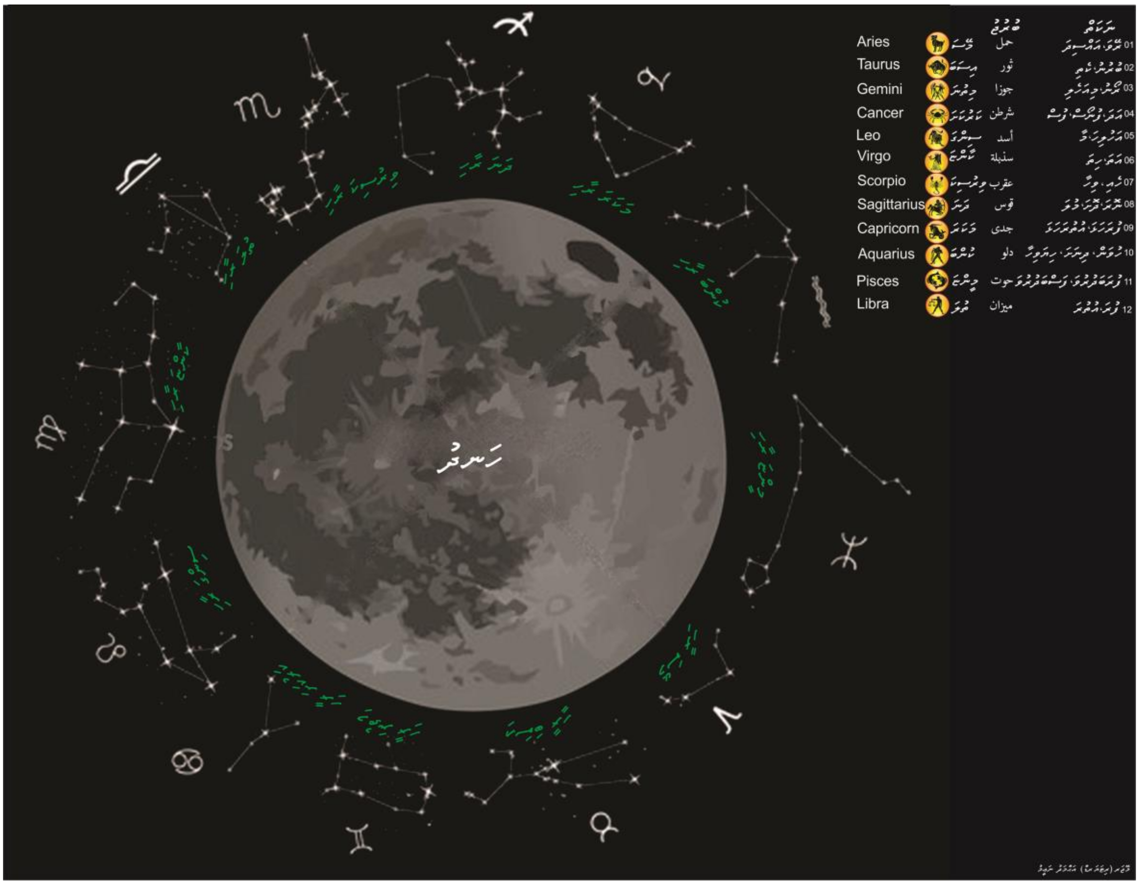
Aries
Taurus
Gemini
Cancer
Leo
Virgo
Scorpio
Sagittarius
Capricorn
Aquarius
Pisces
Libra
حمل
ثور
جوزا
شرطن
أسد
سنبلة
عقرب
قوس
جدي
دلو
حوت
ميزان

މިޔޫޒިކް އެކެޑަމީއިރުފުގާ ތިރީގައި މިވާ ޓޮޕްޓަކާއި އެޕްލަން ބަލާލާ.

1 މާނަރާނަ ރާއްޖެ. (އަޙްމަދު ސަލީމް)

2 ވަނަވަރު (ހަސަން އަޙްމަދު މަނިކު)

3 ނަލަމް ނަލި އެރު (ސާރީ އިލިޔާސް/ އައިޝަތު ޝަހުމާ)

4 ސޯލައި ލިޔެ އެރު

5 ސްޓާރ ޕާރޓީސް އެރު